

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
YVES BOT
της 7ης Σεπτεμβρίου 2017¹

Υπόθεση C-360/16

Bundesrepublik Deutschland
κατά
Aziz Hasan

[αίτηση του Bundesverwaltungsgericht
(ομοσπονδιακού διοικητικού δικαστηρίου, Γερμανία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Πολιτική ασύλου – Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας – Λεπτομερείς ρυθμίσεις και προθεσμίες που ισχύουν για τη μεταφορά υπηκόου τρίτης χώρας στο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η πρώτη αίτηση ασύλου – Χρονικό σημείο ενάρξεως της προθεσμίας για τη μεταφορά του αιτούντος άσυλο»

I. Εισαγωγή

1. Στην υπό κρίση υπόθεση το Δικαστήριο καλείται να ερμηνεύσει τις διατάξεις των άρθρων 18, 23, 24, 27 και 29 του κανονισμού (ΕΕ) 604/2013² προκειμένου να καθοριστεί, αφενός, ο οριστικός χαρακτήρας του προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας, αφετέρου, η έκταση του δικαστικού ελέγχου των αποφάσεων μεταφοράς και, τέλος, οι λεπτομερείς ρυθμίσεις, οι διαδικασίες και οι προθεσμίες που ισχύουν σε περίπτωση που ο αιτών διεθνή προστασία, ο οποίος έχει ήδη μεταφερθεί στο υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως του κράτος μέλος, παρανόμως εισήλθε εκ νέου στην επικράτεια του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνθηκε αρχικά το αίτημα και στο οποίο εκκρεμεί ένδικο βοήθημα κατά της αποφάσεως μεταφοράς.

2. Οι διατάξεις του κανονισμού Δουβλίνο III δεν διέπουν την περίπτωση, συνηθισμένη ωστόσο, του αιτούντος διεθνή προστασία που έχει ήδη μεταφερθεί στο κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως του ασύλου και εισέρχεται εκ νέου στην επικράτεια του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνθηκε αρχικά το αίτημα. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, ως εκ τούτου, ως προς ορισμένες περιπτώσεις για τις οποίες δεν υπάρχει ρητή πρόβλεψη του νομοθέτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1 Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (ΕΕ 2013, L 180, σ. 31), στο εξής: κανονισμός Δουβλίνο III.

3. Αν και οι απαντήσεις στα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου δεν προκύπτουν ευθέως από το γράμμα του κανονισμού Δουβλίνο III, μπορούν εντούτοις να συναχθούν από τη γενική οικονομία του κειμένου αυτού και τη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου, μολονότι στην περίπτωση αυτή απαιτείται συγκερασμός των διαφόρων σκοπών που ο νομοθέτης της Ένωσης επιδιώκει στο πλαίσιο του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου (στο εξής: ΚΕΣΑ), που θεσπίστηκε βάσει του άρθρου 78 ΣΛΕΕ³.

4. Η λογική στην οποία στηρίζεται το ΚΕΣΑ μπορεί να οδηγήσει στη διαπίστωση της ακαταλληλότητας του συστήματος που θεσπίστηκε σε ευρωπαϊκό επίπεδο σε σχέση με τις υφιστάμενες στην πραγματικότητα καταστάσεις. Το σύστημα αυτό ενδέχεται, αφενός, να προκαλέσει ανισορροπία μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά την ανάληψη των αιτούντων διεθνή προστασία. Αφετέρου, ενδέχεται να εξαναγκάσει τους ενδιαφερόμενους σε διαμονή εντός ενός και μόνον κράτους μέλους, ήτοι εκείνου το οποίο θα προσδιοριστεί ως υπεύθυνο για την εξέταση των αιτήσεών τους διεθνούς προστασίας.

5. Πάντως, το ισχύον σύστημα δεν παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα απαλλαγής από την υποχρέωση που ρητά υπέχουν όσον αφορά την αποτελεσματική διεκπεραίωση των εν λόγω αιτήσεων, ιδίως διά της παραλείψεώς τους να διασφαλίσουν τους ελέγχους και την παραμονή των αιτούντων για τους οποίους είναι υπεύθυνα στην επικράτειά τους, ούτε, αντιστρόφως, στους αιτούντες διεθνή προστασία τη δυνατότητα να επιλέξουν το κράτος μέλος που θα είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεώς τους, διά δευτερογενών μετακινήσεων και διά της υποβολής πλειόνων αιτήσεων ασύλου σε διάφορα κράτη μέλη.

6. Στο τέλος της αναλύσεως που ακολουθεί, θα προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ότι η μεταφορά αιτούντος διεθνή προστασία δεν συνεπάγεται τον προσδιορισμό, κατά τρόπο οριστικό, του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου.

7. Θα διευκρινίσω επίσης ότι, σε περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης, ο δικαστικός έλεγχος της αποφάσεως μεταφοράς του αιτούντος άσυλο πρέπει να είναι δυνατό να αφορά περιστάσεις μεταγενέστερες της εκτελέσεως του εν λόγω μέτρου.

8. Τέλος, θα εκθέσω τους λόγους για τους οποίους φρονώ ότι, σε περίπτωση παράνομης εκ νέου εισόδου του αιτούντος άσυλο στην επικράτεια του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνθηκε αρχικά το αίτημα, το τελευταίο οφείλει να κινηθεί νέα διαδικασία μεταφοράς η οποία περιλαμβάνει νέο αίτημα εκ νέου ανάληψης και στην οποία εφαρμόζονται νέες προθεσμίες, ο υπολογισμός των οποίων θα πρέπει να γίνει κατ' εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού Δουβλίνο III.

³ Ήτοι, μεταξύ άλλων, της αποτελεσματικότητας του συστήματος για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας, της ταχείας εξέτασης των εν λόγω αιτήσεων, της αποτροπής του forum shopping, των δευτερογενών μετακινήσεων και των καταχρήσεων που συνίστανται στην κατάθεση πλειόνων αιτήσεων ασύλου, καθώς επίσης της διασφαλίσεως των δικαιωμάτων των αιτούντων και της εξασφαλίσεως μιας ισορροπίας μεταξύ αλληλεγγύης και ευθύνης των κρατών μελών, προκειμένου να αποφευχθούν οι «περιφερόμενοι πρόσφυγες» [βλ. συναφώς, μεταξύ άλλων, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα E. Sharpston στην υπόθεση Ghezalbash (C-63/15, EU:C:2016:186, σημείο 37), όπου παρατίθεται η απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865, σκέψεις 78 και 79)].

II. Το νομικό πλαίσιο

A. Το δίκαιο της Ένωσης

1. Ο κανονισμός Δουβλίνο III

9. Οι αιτιολογικές σκέψεις 4, 5, 19 και 21 του κανονισμού αυτού έχουν ως εξής:

«(4) [...] το ΚΕΣΑ θα πρέπει να περιλαμβάνει, σε μία βραχυχρόνια προοπτική, ένα σαφή και λειτουργικό καθορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεων ασύλου.

(5) Μια τέτοια μέθοδος θα πρέπει να θεμελιώνεται σε αντικειμενικά και δίκαια κριτήρια τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα. Θα πρέπει, ιδίως, να επιτρέπει τον ταχύ προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο, προκειμένου να κατοχυρώνεται η πραγματική πρόσβαση στις διαδικασίες χορήγησης διεθνούς προστασίας και να μην διακυβεύεται ο στόχος της ταχύτητας κατά την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας.

[...]

(19) Για την εγγύηση της αποτελεσματικής προστασίας των δικαιωμάτων των ενδιαφερόμενων προσώπων, θα πρέπει να θεσπιστούν νομικές εγγυήσεις και το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής όσον αφορά αποφάσεις για μεταφορές στο υπεύθυνο κράτος μέλος, σύμφωνα, ιδίως, με τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης [4].

[...]

(21) Η ανεπάρκεια ή η κατάρρευση των συστημάτων ασύλου, τα οποία συχνά επιδεινώνονται λόγω άσκησης πίεσης, μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την ορθή λειτουργία του συστήματος που δημιουργήθηκε με τον παρόντα κανονισμό, πράγμα που θα μπορούσε να προκαλέσει κίνδυνο παραβίασης των δικαιωμάτων των αιτούντων, όπως καθορίζονται στο ενωσιακό κεκτημένο για το άσυλο και τον [Χάρτη], άλλων διεθνών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων των προσφύγων.»

10. Το άρθρο 2 του εν λόγω κανονισμού περιέχει ορισμό των ακόλουθων όρων:

«[...]

γ) “αιτών”: ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ο άπατρις που έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας, για την οποία δεν έχει ακόμη ληφθεί οριστική απόφαση.

4 Στο εξής: Χάρτης.

δ) “εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας”: το σύνολο των εξεταστικών μέτρων, αποφάσεων ή δικαστικών αποφάσεων που εκδίδονται για μια αίτηση διεθνούς προστασίας από τις αρμόδιες αρχές σύμφωνα με την οδηγία 2013/32/ΕΕ ^[5] και την οδηγία 2011/95/ΕΕ ^[6], εξαιρουμένων των διαδικασιών προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό [...]».

11. Το άρθρο 3 του κανονισμού Δουβλίνο III προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη εξετάζουν κάθε αίτηση διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα στο έδαφος οποιουδήποτε από αυτά, συμπεριλαμβανομένων των συνόρων ή των ζωνών διέλευσης. Η αίτηση εξετάζεται από ένα μόνο κράτος μέλος, το οποίο είναι το οριζόμενο ως υπεύθυνο σύμφωνα με τα κριτήρια που αναφέρονται στο κεφάλαιο III.

2. Εάν δεν είναι δυνατόν να καθορισθεί το υπεύθυνο κράτος μέλος βάσει των κριτηρίων που αναφέρονται στον παρόντα κανονισμό, υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης είναι το πρώτο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση διεθνούς προστασίας.

Όταν είναι αδύνατη η μεταφορά αιτούντος στο κράτος μέλος που έχει προσδιορισθεί πρωτίστως ως υπεύθυνο, εξαιτίας βάσιμων λόγων που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν συστημικές ελλείψεις στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων στο εν λόγω κράτος μέλος, με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, κατά την έννοια του άρθρου 4 του [Χάρτη], το προσδιορίζον κράτος μέλος εξακολουθεί να εξετάζει τα κριτήρια του κεφαλαίου III, ώστε να διαπιστώσει αν άλλο κράτος μέλος μπορεί να προσδιοριστεί ως υπεύθυνο.

Όταν η μεταφορά δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, βάσει της παρούσας παραγράφου, σε κάποιο κράτος μέλος που έχει προσδιορισθεί σύμφωνα με τα κριτήρια του κεφαλαίου III ή στο πρώτο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση, το προσδιορίζον κράτος μέλος καθίσταται το υπεύθυνο κράτος μέλος.

3. Έκαστο κράτος μέλος διατηρεί το δικαίωμα να προωθεί τον αιτούντα προς ασφαλή τρίτη χώρα, σύμφωνα με τους κανόνες και τις εγγυήσεις που θεσπίζονται στην οδηγία 2013/32 [...]».

12. Το άρθρο 7 του κανονισμού αυτού ορίζει τα εξής:

«[...]»

2. Ο προσδιορισμός του υπεύθυνου κράτους μέλους κατ’ εφαρμογή των κριτηρίων που παρατίθενται στο παρόν κεφάλαιο πραγματοποιείται βάσει της κατάστασης που υπήρχε τη στιγμή κατά την οποία ο αιτών υπέβαλε την αίτησή του διεθνούς προστασίας για πρώτη φορά σε ένα κράτος μέλος.

3. Προκειμένου να πληρούν τα κριτήρια των άρθρων 8, 10 και 16, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη όλα τα διαθέσιμα στοιχεία που αποδεικνύουν την παρουσία, στο έδαφος κράτους μέλους, μελών της οικογένειας, συγγενών ή οποιωνδήποτε άλλων προσώπων με τα οποία ο αιτών έχει σχέση, εφόσον τα εν λόγω στοιχεία προσκομίζονται πριν άλλο κράτος μέλος αποδεχθεί το αίτημα αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης του ενδιαφερόμενου προσώπου, σύμφωνα με τα άρθρα 22 και 25 αντίστοιχα, και οι προηγούμενες αιτήσεις διεθνούς προστασίας του αιτούντος δεν έχουν αποτελέσει ακόμα αντικείμενο πρώτης απόφασης επί της ουσίας.»

5 Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (ΕΕ 2013, L 180, σ. 60).

6 Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (ΕΕ 2011, L 337, σ. 9).

13. Το άρθρο 18 του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «Υποχρεώσεις του υπεύθυνου κράτους μέλους», ορίζει τα εξής:

«1. Το υπεύθυνο κράτος μέλος δυνάμει του παρόντος κανονισμού υποχρεούται:

[...]

β) να αναλαμβάνει εκ νέου, υπό τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 23, 24, 25 και 29, αιτούντα η αίτηση του οποίου τελεί υπό εξέταση και ο οποίος έκανε αίτηση σε άλλο κράτος μέλος ή ο οποίος ευρίσκεται χωρίς να έχει τίτλο διαμονής στο έδαφος άλλου κράτους μέλους,

γ) να αναλαμβάνει εκ νέου, υπό τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 23, 24, 25 και 29, υπήκοο τρίτης χώρας ή απάτριδα ο οποίος ανακάλεσε την υπό εξέταση αίτησή του και έκανε αίτηση σε άλλο κράτος μέλος ή ο οποίος ευρίσκεται στο έδαφος άλλου κράτους μέλους χωρίς τίτλο διαμονής·

δ) να αναλαμβάνει εκ νέου, υπό τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 23, 24, 25 και 29, υπήκοο τρίτης χώρας ή απάτριδα του οποίου η αίτηση απερρίφθη και ο οποίος έκανε αίτηση σε άλλο κράτος μέλος ή ο οποίος ευρίσκεται χωρίς να έχει τίτλο διαμονής στο έδαφος άλλου κράτους μέλους.

2. Στις περιπτώσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 1 στοιχεία α) και β), το υπεύθυνο κράτος μέλος εξετάζει ή ολοκληρώνει την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας που έκανε ο αιτών.

Στις περιπτώσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 1 στοιχείο γ), όταν το υπεύθυνο κράτος μέλος είχε διακόψει την εξέταση αίτησης μετά από ανάκλησή της από τον αιτούντα πριν από τη λήψη απόφασης επί της ουσίας [σε πρώτο βαθμό], το εν λόγω κράτος μέλος εξασφαλίζει ότι ο αιτών έχει δικαίωμα να ζητήσει να ολοκληρωθεί η εξέταση της αίτησής του ή να υποβάλει νέα αίτηση διεθνούς προστασίας, η οποία δεν θα αντιμετωπισθεί ως μεταγενέστερη αίτηση, όπως προβλέπεται στην οδηγία 2013/32 [...]. Σε αυτές τις περιπτώσεις, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι ολοκληρώνεται η εξέταση της αίτησης.

Στις περιπτώσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 1 στοιχείο δ), όταν η αίτηση απορρίπτεται πρωτοδίκως μόνο, το υπεύθυνο κράτος μέλος εξασφαλίζει ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο έχει ή είχε δυνατότητα πραγματικής προσφυγής, σύμφωνα με το άρθρο 46 της οδηγίας 2013/32 [...].»

14. Το άρθρο 19, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο III έχει ως εξής:

«Αίτηση που υποβάλλεται μετά από πραγματική απομάκρυνση θεωρείται νέα αίτηση που οδηγεί σε νέα διαδικασία για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους.»

15. Το άρθρο 20 του ίδιου κανονισμού, με τίτλο «Κίνηση της διαδικασίας», ορίζει:

«1. Η διαδικασία προσδιορισμού του υπευθύνου κράτους μέλους κινείται μόλις υποβληθεί για πρώτη φορά αίτηση διεθνούς προστασίας σε ένα κράτος μέλος.

[...]

4. Όταν η αίτηση ασύλου υποβάλλεται στις αρμόδιες αρχές κράτους μέλους από αιτούντα που ευρίσκεται στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους, ο προσδιορισμός του υπευθύνου κράτους μέλους ανατίθεται στο κράτος μέλος στην επικράτεια του οποίου ευρίσκεται ο αιτών άσυλο. Αυτό το κράτος μέλος ενημερώνεται αμελλητί από το κράτος μέλος στο οποίο υπεβλήθη η αίτηση ασύλου και θεωρείται ως εκ τούτου, για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ως το κράτος στο οποίο υπεβλήθη η αίτηση.

[...]

5. Το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε πρώτα η αίτηση διεθνούς προστασίας είναι υποχρεωμένο, υπό τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 23, 24, 25 και 29 και έως την ολοκλήρωση της διαδικασίας προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας, να αναλάβει εκ νέου τον αιτούντα ο οποίος ευρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος χωρίς τίτλο διαμονής ή έχει υποβάλει εκεί αίτηση διεθνούς προστασίας αφού ανακάλεσε την πρώτη αίτησή του κατά τη διάρκεια της διαδικασίας προσδιορισμού του υπευθύνου κράτους μέλους.

[...]»

16. Το άρθρο 22, παράγραφοι 1 και 2, του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα εξής:

«1. Το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα προβαίνει στις απαραίτητες επαληθεύσεις και αποφαινεται σχετικά με το αίτημα περί αναδοχής του αιτούντος εντός προθεσμίας δύο μηνών από την ημερομηνία της παραλαβής του αιτήματος.

2. Κατά τη διαδικασία προσδιορισμού του υπευθύνου κράτους μέλους, χρησιμοποιούνται αποδεικτικά στοιχεία και έμμεσες αποδείξεις.»

17. Το άρθρο 23 του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «Υποβολή αιτήματος εκ νέου ανάληψης όταν υποβάλλεται νέα αίτηση στο αιτούν κράτος μέλος», ορίζει τα εξής:

«1. Όταν ένα κράτος μέλος στο οποίο ένα πρόσωπο, όπως αναφέρεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο β), γ) ή δ), έχει υποβάλει νέα αίτηση διεθνούς προστασίας, θεωρεί ότι είναι υπεύθυνο άλλο κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 20, παράγραφος 5, και το άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο β), γ) ή δ), μπορεί να υποβάλει στο εν λόγω κράτος μέλος αίτημα εκ νέου ανάληψης του εν λόγω προσώπου.

2. Το αίτημα εκ νέου ανάληψης υποβάλλεται το ταχύτερο δυνατόν και σε κάθε περίπτωση εντός δύο μηνών από την παραλαβή της σύμπτωσης Eurodac, βάσει του άρθρου 9 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 603/2013 [7].

[...]

3. Όταν το αίτημα εκ νέου ανάληψης δεν υποβάλλεται εντός των προθεσμιών της παραγράφου 2, υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας είναι το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η νέα αίτηση.

[...]»

7 Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τη θέσπιση του «Eurodac» για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων για την αποτελεσματική εφαρμογή του κανονισμού [Δουβλίνο III] για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα και σχετικά με αιτήσεις της αντιπαραβολής με τα δεδομένα Eurodac που υποβάλλουν οι αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών και η Ευρωπαϊκή Επιβολή του νόμου και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1077/2011 σχετικά με την ίδρυση Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (ΕΕ 2013, L 180, σ. 1).

18. Το άρθρο 24 του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ, με τίτλο «Υποβολή αιτήματος εκ νέου ανάληψης όταν δεν έχει υποβληθεί νέα αίτηση στο αιτούν κράτος μέλος», ορίζει τα εξής:

«1. Όταν κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου πρόσωπο το οποίο αναφέρεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο β), γ) ή δ) διαμένει χωρίς τίτλο διαμονής και στο οποίο δεν έχει υποβληθεί νέα αίτηση διεθνούς προστασίας θεωρεί ότι άλλο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο σύμφωνα με το άρθρο 20 παράγραφος 5 και το άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο β), γ) ή δ), δύναται να ζητήσει από το άλλο κράτος μέλος να αναλάβει εκ νέου το εν λόγω πρόσωπο.

2. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 6 παράγραφος 2 της οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών [8], όταν κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου διαμένει πρόσωπο χωρίς τίτλο διαμονής αποφασίσει να ερευνήσει το σύστημα Eurodac σύμφωνα με το άρθρο 17 του κανονισμού [...] 603/2013, το αίτημα εκ νέου ανάληψης προσώπου το οποίο αναφέρεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο β) ή γ) του παρόντος κανονισμού ή προσώπου το οποίο αναφέρεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο δ) και του οποίου η αίτηση για διεθνή προστασία δεν έχει απορριφθεί με οριστική απόφαση υποβάλλεται το ταχύτερο δυνατόν και σε κάθε περίπτωση εντός δύο μηνών από την παραλαβή της σύμπτωσης Eurodac, βάσει του άρθρου 17 παράγραφος 5 του κανονισμού [...] 603/2013.

Εάν το αίτημα εκ νέου ανάληψης βασίζεται σε αποδεικτικά στοιχεία διαφορετικά από τα στοιχεία που ελήφθησαν από το σύστημα Eurodac, αποστέλλεται στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται εντός τριών μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία υποβλήθηκε η αίτηση διεθνούς προστασίας κατά την έννοια του άρθρου 20 παράγραφος 2.

3. Όταν το αίτημα εκ νέου ανάληψης δεν υποβάλλεται εντός των προθεσμιών της παραγράφου 2, το κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου διαμένει το ενδιαφερόμενο πρόσωπο χωρίς τίτλο διαμονής παρέχει στο εν λόγω πρόσωπο τη δυνατότητα να υποβάλει νέα αίτηση.

4. Όταν πρόσωπο το οποίο αναφέρεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο δ) του παρόντος κανονισμού και του οποίου η αίτηση για διεθνή προστασία έχει απορριφθεί με οριστική απόφαση σε ένα κράτος μέλος ευρίσκεται στο έδαφος άλλου κράτους μέλους χωρίς τίτλο διαμονής, το δεύτερο κράτος μέλος δύναται είτε να ζητήσει από το πρώτο να αναλάβει εκ νέου το ενδιαφερόμενο πρόσωπο είτε να διεξαγάγει διαδικασία επιστροφής, σύμφωνα με την οδηγία 2008/115 [...].

Όταν το δεύτερο κράτος μέλος αποφασίζει να ζητήσει από το πρώτο να αναλάβει εκ νέου το ενδιαφερόμενο πρόσωπο, δεν ισχύουν οι κανόνες της οδηγίας 2008/115 [...].

[...]»

19. Το άρθρο 25 του κανονισμού αυτού, με τίτλο «Απάντηση στο αίτημα εκ νέου ανάληψης», ορίζει τα εξής:

«1. Το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα προβαίνει στις απαραίτητες επαληθεύσεις και αποφαινεται σχετικά με το αίτημα εκ νέου ανάληψης του ενδιαφερόμενου προσώπου το ταχύτερο δυνατόν και, σε κάθε περίπτωση, όχι αργότερα από ένα μήνα από την ημερομηνία κατά την οποία παρελήφθη το αίτημα. Όταν το αίτημα βασίζεται σε στοιχεία λαμβανόμενα από το σύστημα Eurodac, η προθεσμία αυτή μειώνεται σε δύο εβδομάδες.

8 ΕΕ 2008, L 348, σ. 98.

2. Η έλλειψη απάντησης εντός της προθεσμίας του ενός μηνός ή των δύο εβδομάδων που αναφέρεται στην παράγραφο 1 ισοδυναμεί με αποδοχή του αιτήματος και συνεπάγεται την υποχρέωση αναδοχής του προσώπου, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων για κατάλληλη διευθέτηση για την άφιξη.»

20. Το άρθρο 27 του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «Προσφυγές», ορίζει τα εξής:

«1. Ο αιτών ή άλλο πρόσωπο όπως αναφέρεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο γ) ή δ) έχει το δικαίωμα άσκησης πραγματικής προσφυγής, με τη μορφή ένδικου [βοηθήματος] ή επανεξέτασης, ενώπιον δικαστηρίου, τόσο για τα πραγματικά όσο και για τα νομικά στοιχεία, κατά απόφασης μεταφοράς.

[...]

3. Για τους σκοπούς ένδικων [βοηθημάτων] κατά αποφάσεων μεταφοράς ή επανεξετάσεων των αποφάσεων αυτών, τα κράτη μέλη προβλέπουν στο εθνικό δίκαιο:

- α) ότι το ένδικο [βοήθημα] ή η επανεξέταση παρέχει στον ενδιαφερόμενο το δικαίωμα να παραμείνει στο συγκεκριμένο κράτος μέλος εν αναμονή του αποτελέσματος του ένδικου μέσου ή της επανεξέτασης ή
- β) η μεταφορά αναστέλλεται αυτόματα και παύει να ισχύει μετά την παρέλευση εύλογου χρονικού διαστήματος, κατά τη διάρκεια του οποίου το δικαστήριο, μετά από λεπτομερή και αυστηρή εξέταση του αιτήματος, λαμβάνει απόφαση για την αναστολή ή μη του ένδικου μέσου ή της επανεξέτασης ή
- γ) το ενδιαφερόμενο πρόσωπο έχει τη δυνατότητα να ζητήσει εντός εύλογου χρονικού διαστήματος από δικαστήριο να αναστείλει την εφαρμογή της απόφασης μεταφοράς εν αναμονή του ένδικου μέσου ή της επανεξέτασης που αιτήθηκε. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν τη δυνατότητα πραγματικής προσφυγής αναστέλλοντας τη μεταφορά έως ότου ληφθεί η απόφαση για το πρώτο αίτημα αναστολής. Η απόφαση για την αναστολή ή μη της εφαρμογής της απόφασης μεταφοράς λαμβάνεται εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, επιτρέποντας, παράλληλα, τη λεπτομερή και αυστηρή εξέταση του αιτήματος αναστολής. Η απόφαση για τη μη αναστολή της εφαρμογής της απόφασης μεταφοράς αναφέρει τους λόγους στους οποίους βασίζεται.

4. Τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν ότι οι αρμόδιες αρχές μπορούν να αποφασίσουν αυτεπάγγελτα να αναστείλουν την εφαρμογή της απόφασης μεταφοράς εν αναμονή [εκδίκασης] του ένδικου μέσου ή της επανεξέτασης.

[...]

21. Το άρθρο 28, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο III ορίζει τα εξής:

«Όταν ένα πρόσωπο κρατείται κατ' εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η μεταφορά του εν λόγω προσώπου από το αιτούν κράτος μέλος στο υπεύθυνο κράτος μέλος διεξάγεται μόλις αυτό είναι πρακτικά δυνατό και το αργότερο εντός έξι εβδομάδων από την τυπική ή άτυπη αποδοχή του αιτήματος αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης του ενδιαφερόμενου προσώπου από άλλο κράτος μέλος ή από τη στιγμή κατά την οποία το ένδικο μέσο ή η προσφυγή παύει να έχει ανασταλτικό χαρακτήρα σύμφωνα με το άρθρο 27 παράγραφος 3.»

22. Το άρθρο 29 του κανονισμού αυτού, με τίτλο «Λεπτομέρειες και προθεσμίες», προβλέπει τα εξής:

«1. Η μεταφορά του αιτούντος ή άλλου προσώπου όπως αναφέρεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο γ) ή δ) από το κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα προς το υπεύθυνο κράτος μέλος πραγματοποιείται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους που υπέβαλε το αίτημα, ύστερα από διαβούλευση μεταξύ των ενδιαφερομένων κρατών μελών, μόλις αυτό είναι πρακτικά δυνατόν και το αργότερο εντός προθεσμίας έξι μηνών από την αποδοχή του αιτήματος περί αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης του ενδιαφερομένου από άλλο κράτος μέλος ή από την έκδοση οριστικής απόφασης επί ενδίκου [βοηθήματος] ή επανεξέτασης εφόσον σύμφωνα με το άρθρο 27 παράγραφος 3 υπάρχει ανασταλτικό αποτέλεσμα.

[...]

2. Εάν η μεταφορά δεν πραγματοποιηθεί εντός της προθεσμίας των έξι μηνών, το υπεύθυνο κράτος μέλος απαλλάσσεται των υποχρεώσεων του αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης του ενδιαφερομένου και η ευθύνη μεταβιβάζεται τότε στο κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παρατείνεται σε ένα έτος κατ' ανώτατο όριο, εάν η μεταφορά δεν κατέστη δυνατόν να πραγματοποιηθεί λόγω φυλάκισης του ενδιαφερομένου ή σε 18 μήνες κατ' ανώτατο όριο αν ο ενδιαφερόμενος διαφεύγει.

3. Εάν ένα πρόσωπο έχει μεταφερθεί εσφαλμένα ή η απόφαση μεταφοράς ακυρώθηκε κατόπιν άσκησης ένδικου μέσου ή επανεξέτασης μετά την εκτέλεση της μεταφοράς, το κράτος μέλος που εκτέλεσε τη μεταφορά αμελλητί αναλαμβάνει εκ νέου το εν λόγω πρόσωπο.

[...]»

2. Η οδηγία 2013/32

23. Οι αιτιολογικές σκέψεις 13, 18, 25 και 36 της οδηγίας αυτής έχουν ως εξής:

«(13) Η προσέγγιση των κανόνων σχετικά με τις διαδικασίες χορήγησης και ανάκλησης της διεθνούς προστασίας αναμένεται να συμβάλει στον περιορισμό των δευτερογενών μετακινήσεων των αιτούντων διεθνή προστασία μεταξύ των κρατών μελών, όταν αυτές οφείλονται στις διαφορές των νομικών πλαισίων, και να οδηγήσει στη δημιουργία ισοδύναμων συνθηκών για την εφαρμογή της οδηγίας 2011/95 [...] στα κράτη μέλη.

[...]

(18) Είναι προς το συμφέρον τόσο των κρατών μελών όσο και των αιτούντων διεθνή προστασία να λαμβάνεται απόφαση επί των αιτήσεων το συντομότερο δυνατό, με την επιφύλαξη της διεξαγωγής κατάλληλης και πλήρους εξέτασης.

[...]

(25) Προς τον σκοπό της ορθής αναγνώρισης των ατόμων που χρήζουν προστασίας ως πρόσφυγες κατά την έννοια του άρθρου 1 της σύμβασης της Γενεύης [⁹] ή ως πρόσωπα που δικαιούνται επικουρική προστασία, κάθε αιτών θα πρέπει να έχει πραγματική πρόσβαση στις διαδικασίες, τη δυνατότητα να συνεργάζεται και να επικοινωνεί καταλλήλως με τις αρμόδιες αρχές ώστε να υποβάλλει τα στοιχεία της υπόθεσής του, καθώς και επαρκείς διαδικαστικές εγγυήσεις για να

9 Σύμβαση περί του καθεστώτος των προσφύγων η οποία υπεγράφη στη Γενεύη στις 28 Ιουλίου 1951.

προωθεί την υπόθεσή του σε όλα τα στάδια της διαδικασίας. Επιπλέον, η εξέταση μιας αίτησης διεθνούς προστασίας θα πρέπει κανονικά να δίδει στον αιτούντα τουλάχιστον: το δικαίωμα παραμονής εν αναμονή της απόφασης από την αποφαινόμενη αρχή [...].

[...]

(36) Όταν ο αιτών υποβάλλει νέα αίτηση χωρίς να προσκομίζει νέα στοιχεία ή επιχειρήματα, θα ήταν δυσανάλογο να υποχρεούνται τα κράτη μέλη να ανοίγουν νέα πλήρη εξεταστική διαδικασία. Στις περιπτώσεις αυτές, τα κράτη μέλη θα πρέπει να μπορούν να απορρίπτουν την αίτηση ως απαράδεκτη με βάση την αρχή του δεδικασμένου.»

24. Το άρθρο 9, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Δικαίωμα παραμονής στο κράτος μέλος έως ότου εξετασθεί η αίτηση», ορίζει τα εξής:

«Στους αιτούντες επιτρέπεται να παραμείνουν στο κράτος μέλος, αποκλειστικά για το σκοπό της διαδικασίας, μέχρις ότου η αποφαινόμενη αρχή λάβει την απόφασή της σύμφωνα με τις πρωτοβάθμιες διαδικασίες που ορίζονται στο κεφάλαιο III. Το εν λόγω δικαίωμα παραμονής δεν θεμελιώνει δικαίωμα για χορήγηση άδειας διαμονής.»

25. Το άρθρο 31, παράγραφος 3, της οδηγίας 2013/32, με τίτλο «Διαδικασία εξέτασης», ορίζει τα εξής:

«3. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι η διαδικασία εξέτασης ολοκληρώνεται εντός έξι μηνών από την κατάθεση της αίτησης.

Όταν αίτηση υπόκειται στη διαδικασία του κανονισμού [Δουβλίνο III], η προθεσμία των έξι μηνών αρχίζει από τη στιγμή κατά την οποία ορίζεται ένα κράτος μέλος ως υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης, σύμφωνα με τον εν λόγω κανονισμό, ο αιτών βρίσκεται στο έδαφος του κράτους μέλους και τον έχει αναλάβει η αρμόδια αρχή. Τα κράτη μέλη δύνανται να παρατείνουν την προθεσμία των έξι μηνών που ορίζεται στην παρούσα παράγραφο για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο από εννέα επιπλέον μήνες, σε περιπτώσεις στις οποίες:

[...]

γ) η καθυστέρηση μπορεί να αποδοθεί σαφώς στη μη συμμόρφωση του αιτούντος με τις υποχρεώσεις του δυνάμει του άρθρου 13.

[...]»

26. Το άρθρο 33 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Περιπτώσεις απαράδεκτων αιτήσεων», ορίζει τα εξής:

«1. Πέραν των περιπτώσεων κατά τις οποίες μια αίτηση δεν εξετάζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού [Δουβλίνο III], τα κράτη μέλη δεν οφείλουν να εξετάζουν εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για διεθνή προστασία σύμφωνα με την οδηγία 2011/95 [...] όταν μια αίτηση θεωρείται ως απαράδεκτη δυνάμει του παρόντος άρθρου.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρήσουν αίτηση για διεθνή προστασία ως απαράδεκτη μόνο εάν:

[...]

δ) η αίτηση είναι μεταγενέστερη αίτηση στο πλαίσιο της οποίας δεν προέκυψαν ή υποβλήθηκαν από τον αιτούντα νέα στοιχεία ή πορίσματα σχετικά με την εξέταση του εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για να χαρακτηριστεί δικαιούχος διεθνούς προστασίας δυνάμει της οδηγίας 2011/95 [...].»

27. Το άρθρο 40 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Μεταγενέστερες αιτήσεις», προβλέπει τα εξής:

«1. Όταν ένα πρόσωπο που έχει υποβάλει αίτηση ασύλου σε κράτος μέλος προβαίνει σε περαιτέρω διαβήματα ή υποβάλλει μεταγενέστερη αίτηση στο ίδιο κράτος μέλος, το εν λόγω κράτος μέλος μπορεί να εξετάζει τα περαιτέρω διαβήματα ή τα στοιχεία της μεταγενέστερης αίτησης στο πλαίσιο της εξέτασης της προηγούμενης αίτησης ή της εξέτασης της αίτησης επανεξέτασης ή του ένδικου μέσου, εφόσον οι αρμόδιες αρχές μπορούν να λάβουν υπόψη τους και να εξετάσουν όλα τα στοιχεία στα οποία βασίζονται τα περαιτέρω διαβήματα ή η μεταγενέστερη αίτηση στο πλαίσιο αυτό.

2. Κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με το παραδεκτό αίτησης για διεθνή προστασία σύμφωνα με το άρθρο 33 παράγραφος 2 στοιχείο δ), η μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας υποβάλλεται καταρχήν σε προκαταρκτική εξέταση προκειμένου να καθορισθεί εάν προέκυψαν ή υποβλήθηκαν από τον αιτούντα νέα στοιχεία ή πορίσματα σχετικά με την εξέταση του εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τον χαρακτηρισμό του ως δικαιούχου διεθνούς προστασίας δυνάμει της οδηγίας 2011/95 [...].

[...]

5. Σε περίπτωση μη περαιτέρω εξέτασης μιας μεταγενέστερης αίτησης δυνάμει του παρόντος άρθρου, η αίτηση θεωρείται απαράδεκτη σύμφωνα με το άρθρο 33 παράγραφος 2 στοιχείο δ).

[...]»

28. Το άρθρο 46 της οδηγίας 2013/32, με τίτλο «Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής», έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αιτούντες να έχουν δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου κατά των ακόλουθων αποφάσεων:

α) απόφαση επί της αιτήσεως διεθνούς προστασίας, περιλαμβανομένων των αποφάσεων:

[...]

iv) να μη διεξαχθεί εξέταση σύμφωνα με το άρθρο 39·

[...]

3. Προκειμένου να τηρούν τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 1, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η πραγματική προσφυγή να εξασφαλίζει πλήρη και ex nunc εξέταση τόσο των πραγματικών όσο και των νομικών ζητημάτων, ιδίως, κατά περίπτωση, εξέταση των αναγκών διεθνούς προστασίας σύμφωνα με την οδηγία 2011/95 [...], τουλάχιστον κατά τις διαδικασίες άσκησης ένδικου [βοηθήματος] ενώπιον πρωτοβάθμιου δικαστηρίου.

[...]

5. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 6, τα κράτη μέλη επιτρέπουν στους αιτούντες να παραμείνουν στο έδαφός τους μέχρι να λήξει η προθεσμία εντός της οποίας μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμά τους σε πραγματική προσφυγή και, σε περίπτωση άσκησης εντός της προθεσμίας του εν λόγω δικαιώματος, εν αναμονή της έκβασης της προσφυγής.

6. Σε περίπτωση απόφασης:

[...]

β) με την οποία κρίνεται μια αίτηση απαράδεκτη, σύμφωνα με το άρθρο 33 παράγραφος 2 στοιχείο α), β) ή δ)·

[...]

η δυνατότητα παραμονής του αιτούντος στο έδαφος του κράτους μέλους κρίνεται από δικαστήριο είτε με αίτημα του ενδιαφερόμενου αιτούντος είτε αυτεπάγγελτα, εάν η εν λόγω απόφαση έχει ως αποτέλεσμα την παύση ισχύος του δικαιώματος παραμονής του αιτούντος στο κράτος μέλος και εφόσον, σε τέτοιες περιπτώσεις, το δικαίωμα παραμονής στο κράτος μέλος εν αναμονή της έκβασης της προσφυγής δεν προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο.

[...]»

3. Ο εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 118/2014¹⁰

29. Με το άρθρο 1, παράγραφος 4, του κανονισμού αυτού, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) 1560/2003¹¹, εισήχθη μία νέα παράγραφος στο άρθρο 9 η οποία έχει ως εξής:

«1α Όταν μεταφορά καθυστερεί κατόπιν αιτήσεως του κράτους μέλους που προβαίνει στη μεταφορά, το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταφορά και το υπεύθυνο κράτος μέλος πρέπει να έρθουν εκ νέου σε επαφή, ώστε να καταστεί δυνατή η διοργάνωση νέας μεταφοράς το συντομότερο δυνατό, σύμφωνα με το άρθρο 8, και το αργότερο εντός δύο εβδομάδων από τη στιγμή που οι αρχές διαπιστώσουν ότι έπαυσαν να υπάρχουν οι λόγοι που προκάλεσαν καθυστέρηση ή αναβολή. Στην περίπτωση αυτή, πριν από τη μεταφορά, αποστέλλεται ένα επικαιροποιημένο τυποποιημένο έντυπο για τη διαβίβαση των στοιχείων πριν από την εκτέλεση της μεταφοράς όπως ορίζεται στο παράρτημα VI.»

30. Το άρθρο 1, παράγραφος 5, του εκτελεστικού κανονισμού 118/2014 αντικατέστησε το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 1560/2003 με τις ακόλουθες διατάξεις:

«2. Αποτελεί υποχρέωση του κράτους μέλους που, για ένα από τους λόγους που αναγράφονται στο άρθρο 29 παράγραφος 2 του κανονισμού [Δουβλίνο III], δεν μπορεί να προβεί στην εκτέλεση της μεταφοράς εντός της κανονικής προθεσμίας έξι μηνών από την ημερομηνία αποδοχής του αιτήματος αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης του εν λόγω προσώπου ή από την έκδοση οριστικής απόφασης επί ενδίκου [βοηθήματος] ή επανεξέτασης εφόσον υπάρχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, να ενημερώσει το υπεύθυνο κράτος μέλος πριν από τη λήξη της προθεσμίας αυτής. Διαφορετικά, η ευθύνη για τη διεκπεραίωση της αίτησης διεθνούς προστασίας και των άλλων υποχρεώσεων που απορρέουν από τον κανονισμό [Δουβλίνο III] ανήκει στο κράτος μέλος που υποβάλλει το αίτημα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 29 παράγραφος 2 του εν λόγω κανονισμού.»

¹⁰ Κανονισμός της Επιτροπής, της 30ής Ιανουαρίου 2014, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1560/2003 για τα μέτρα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 343/2003 του Συμβουλίου για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας (ΕΕ 2014, L 39, σ. 1).

¹¹ Κανονισμός της Επιτροπής, της 2ας Σεπτεμβρίου 2003, για τα μέτρα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 343/2003 του Συμβουλίου για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας (ΕΕ 2003, L 222, σ. 3).

B. Το γερμανικό δίκαιο

31. Το άρθρο 27a του Asylgesetz (νόμου περί ασύλου), ως είχε στις 2 Σεπτεμβρίου 2008 κατόπιν τροποποίησέως του¹², ορίζει τα εξής:

«Η αίτηση ασύλου είναι απαράδεκτη εάν, βάσει των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης ή διεθνούς συνθήκης, υπεύθυνο για τη διαδικασία ασύλου είναι άλλο κράτος.»

32. Το άρθρο 34a του νόμου αυτού ορίζει τα εξής:

«(1) Εάν ο αλλοδαπός πρέπει να απομακρυνθεί σε ασφαλές τρίτο κράτος (άρθρο 26a) ή σε κράτος υπεύθυνο για τη διεξαγωγή της διαδικασίας ασύλου (άρθρο 7a), η ομοσπονδιακή υπηρεσία διατάσσει την απομάκρυνση προς το κράτος αυτό, μόλις διαπιστωθεί ότι αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί [...]

(2) Οι αιτήσεις κατά της διαταγής απομακρύνσεως δυνάμει του άρθρου 80, παράγραφος 5, του Verwaltungsgerichtsordnung [(κώδικα διοικητικής δικονομίας)¹³], πρέπει να υποβάλλονται εντός μίας εβδομάδας από την κοινοποίησή της. Εάν η αίτηση υποβληθεί εμπρόθεσμα, η απομάκρυνση αποκλείεται πριν από την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως [...].»

33. Το άρθρο 77, παράγραφος 1, του εν λόγω νόμου ορίζει:

«Στις υποθέσεις βάσει του παρόντος νόμου, το δικαστήριο στηρίζεται στη νομική και πραγματική κατάσταση που ίσχυε κατά το χρονικό σημείο της τελευταίας επ' ακροατηρίου συζητήσεως· εάν της αποφάσεως δεν προηγείται επ' ακροατηρίου συζήτηση, το κρίσιμο χρονικό σημείο είναι αυτό της εκδόσεως της αποφάσεως [...].»

34. Το άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, της Συμβάσεως μεταξύ της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Κυβέρνησης της Ιταλικής Δημοκρατίας σχετικά με την επανεισδοχή προσώπων που διαμένουν χωρίς άδεια, της 29ης Μαρτίου 1991, όπως δημοσιεύθηκε στις 9 Ιουλίου 1993, προβλέπει τα εξής:

«1) Κατόπιν αιτήσεως συμβαλλόμενου μέρους, το συμβαλλόμενο μέρος μέσω των εξωτερικών συνόρων του οποίου εισήλθε το πρόσωπο το οποίο δεν πληροί, ή δεν πληροί πλέον, τις προϋποθέσεις εισόδου ή παραμονής στην επικράτεια του αιτούντος συμβαλλόμενου μέρους, επιτρέπει την επανεισδοχή χωρίς διατυπώσεις του προσώπου αυτού στην επικράτειά του.

2) Ως εξωτερικά σύνορα κατά την έννοια του παρόντος κανονισμού νοούνται τα πρώτα σύνορα των οποίων πραγματοποιείται διάβαση και τα οποία δεν είναι εσωτερικά σύνορα των συμβαλλόμενων μερών της συμφωνίας του Σένγκεν της 14ης Ιουνίου 1985[, μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα, που υπεγράφη στο Σένγκεν (Λουξεμβούργο) στις 14 Ιουνίου 1985 και τέθηκε σε ισχύ στις 26 Μαρτίου 1995¹⁴.]»

III. Τα πραγματικά περιστατικά και τα προδικαστικά ερωτήματα

35. Μετά τη σύλληψή του στη Φρανκφούρτη επί του Μάιν (Γερμανία), ο Aziz Hasan υπέβαλε, στις 29 Οκτωβρίου 2014, αίτηση ασύλου στη Γερμανία. Από έρευνα στο σύστημα Eurodac προέκυψε ότι αυτός είχε ήδη υποβάλει, στις 4 Σεπτεμβρίου 2014, αίτηση διεθνούς προστασίας στην Ιταλία.

¹² BGBl. 2008 I, σ. 1798.

¹³ BGBl. 1960 I, σ. 686.

¹⁴ EE 2000, L 239, σ. 13.

36. Ως εκ τούτου, οι γερμανικές αρχές ζήτησαν, στις 11 Νοεμβρίου 2014, από τις ιταλικές αρχές να αναλάβουν εκ νέου τον Α. Hasan, σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού Δουβλίνο III. Οι ιταλικές αρχές δεν απάντησαν στο αίτημα αυτό εκ νέου ανάληψης.

37. Στις 30 Ιανουαρίου 2015, οι γερμανικές αρχές απέρριψαν, ως απαράδεκτη, την αίτηση ασύλου που είχε υποβάλει ο Α. Hasan, υποστηρίζοντας ότι η Ιταλία ήταν υπεύθυνη για την εξέταση της εν λόγω αιτήσεως, και διέταξαν τη μεταφορά του στο κράτος μέλος αυτό.

38. Ο Α. Hasan άσκησε προσφυγή κατά της ανωτέρω αποφάσεως ενώπιον του Verwaltungsgericht Trier (διοικητικού πρωτοδικείου της Trier, Γερμανία), ζητώντας ταυτόχρονα να αναγνωρισθεί στην προσφυγή ανασταλτικό αποτέλεσμα. Το αίτημα περί αναγνώρισεως ανασταλτικού αποτελέσματος απορρίφθηκε στις 12 Μαρτίου 2015, ακολούθως δε και η προσφυγή στις 30 Ιουνίου 2015.

39. Στις 3 Αυγούστου 2015, οι γερμανικές αρχές προέβησαν στη μεταφορά του Α. Hasan στην Ιταλία. Εντούτοις, ο ενδιαφερόμενος επέστρεψε παρανόμως στη Γερμανία στη διάρκεια του Αυγούστου 2015.

40. Ο Α. Hasan άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως του Verwaltungsgericht Trier (διοικητικού πρωτοδικείου της Trier) ενώπιον του Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz (διοικητικού εφετείου της Ρηνανίας-Παλατινάτου, Γερμανία) το οποίο δέχθηκε την έφεση αυτή, στις 3 Νοεμβρίου 2015, κρίνοντας ιδίως ότι η μεταφορά του Α. Hasan στην Ιταλία είχε πραγματοποιηθεί μετά την παρέλευση της προθεσμίας των έξι μηνών του άρθρου 29, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III και ότι, για τον λόγο αυτό, η Γερμανία είχε καταστεί υπεύθυνη για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου που είχε υποβάλει ο ενδιαφερόμενος.

41. Κατόπιν τούτου, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας άσκησε αίτηση αναιρέσεως κατά της ανωτέρω αποφάσεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Το Bundesverwaltungsgericht (ομοσπονδιακό διοικητικό δικαστήριο, Γερμανία) εκτιμά ότι η ανάλυση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου είναι εσφαλμένη, δεδομένου ότι ο ακριβής υπολογισμός της προθεσμίας του άρθρου 29, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III σημαίνει ότι η μεταφορά του Α. Hasan στην Ιταλία πραγματοποιήθηκε πριν την παρέλευση της προβλεπόμενης σε αυτό προθεσμίας.

42. Εντούτοις, κατά το αιτούν δικαστήριο, η αρχική ευθύνη της Ιταλίας για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου του Α. Hasan δεν μπορεί να προσδιορισθεί κατά τρόπο οριστικό, στο μέτρο που δεν αποκλείεται η ευθύνη αυτή να πρέπει να αποκλεισθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού, λόγω ενδεχόμενων συστημικών πλημμελειών που αφορούν τη διαδικασία παροχής ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων διεθνή προστασία.

43. Κατόπιν τούτου, το Bundesverwaltungsgericht (ομοσπονδιακό διοικητικό δικαστήριο) διερωτάται κατά πόσον, μετά την παράνομη επιστροφή του Α. Hasan στην επικράτεια της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, η ευθύνη για την εξέταση της αιτήσεώς του ασύλου ενδέχεται να είχε ήδη μεταφερθεί στη Γερμανία κατά την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως επί της εφέσεως. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, εξάλλου, αν η διαδικασία εκ νέου ανάληψης θα μπορούσε ακόμη να πραγματοποιηθεί κατά την ανωτέρω ημερομηνία.

44. Προκειμένου να αποφανθεί επί των ζητημάτων αυτών, το εθνικό δικαστήριο ζητεί διευκρινίσεις ως προς τα αποτελέσματα της πρώτης μεταφοράς του Α. Hasan, ως προς την ημερομηνία που πρέπει να ληφθεί υπόψη για την εκτίμηση των κρίσιμων για την εξέταση της προσφυγής του πραγματικών περιστατικών και ως προς τη δυνατότητα να πραγματοποιηθεί εκ νέου μεταφορά του ενδιαφερομένου στην Ιταλία.

45. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Bundesverwaltungsgericht (ομοσπονδιακό διοικητικό δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Σε περίπτωση κατά την οποία ο υπήκοος τρίτης χώρας, αφού υπέβαλε δεύτερη αίτηση ασύλου σε άλλο κράτος μέλος (εν προκειμένω: στη Γερμανία), μεταφέρθηκε στο πρωτίστως υπεύθυνο κράτος μέλος όπου είχε υποβάλει την πρώτη αίτηση ασύλου (εν προκειμένω: στην Ιταλία) κατόπιν δικαστικής αποφάσεως που απέρριψε, βάσει του κανονισμού Δουβλίνο III, το αίτημά του περί αναστολής της αποφάσεως μεταφοράς, και ευθύς αμέσως επέστρεψε, παρανόμως, στο δεύτερο κράτος μέλος (εν προκειμένω: στη Γερμανία):
- α) Είναι κρίσιμη για τον δικαστικό έλεγχο αποφάσεως μεταφοράς, σύμφωνα με τις αρχές του κανονισμού Δουβλίνο III, η κατάσταση κατά τον χρόνο της μεταφοράς για τον λόγο ότι η εμπρόθεσμη μεταφορά προσδιορίζει οριστικώς την ευθύνη και, ως εκ τούτου, δεν πρέπει να εφαρμόζονται πλέον οι περί ευθύνης διατάξεις του κανονισμού Δουβλίνο III όσον αφορά την περαιτέρω εξέλιξη ή πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η μεταγενέστερη εξέλιξη των περιστάσεων που είναι εν γένει σημαντικές για την ευθύνη –παραδείγματος χάριν η παρέλευση των προθεσμιών για εκ νέου ανάληψη ή (νέα) μεταφορά;
 - β) Μπορούν να πραγματοποιηθούν και άλλες μεταφορές προς το πρωτίστως υπεύθυνο κράτος μέλος μετά τον οριστικό προσδιορισμό της ευθύνης βάσει της αποφάσεως μεταφοράς και εξακολουθεί αυτό το κράτος μέλος να έχει υποχρέωση αναδοχής του υπηκόου τρίτης χώρας;
- 2) Εάν η μεταφορά δεν προσδιορίζει οριστικώς την ευθύνη: ποια από τις κατωτέρω διατάξεις πρέπει να εφαρμόζεται σε μια τέτοια περίπτωση για ένα πρόσωπο κατά την έννοια του άρθρου 18, παράγραφος 1, στοιχεία β', γ' ή δ', του κανονισμού Δουβλίνο III, εφόσον εκκρεμεί ακόμη διαδικασία προσφυγής κατά της ήδη εκτελεσθείσας αποφάσεως μεταφοράς:
- α) το άρθρο 23 του κανονισμού Δουβλίνο III (κατ' αναλογίαν), με αποτέλεσμα να είναι δυνατή η μετάθεση της ευθύνης με βάση το άρθρο 23, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού Δουβλίνο III σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής νέου αιτήματος εκ νέου ανάληψης ή
 - β) το άρθρο 24 του κανονισμού Δουβλίνο III (κατ' αναλογίαν) ή
 - γ) καμία εκ των αναφερόμενων υπό α' και β' διατάξεων;
- 3) Εάν για το πρόσωπο αυτό δεν μπορεί να εφαρμοσθεί (κατ' αναλογίαν) ούτε το άρθρο 23 ούτε το άρθρο 24 του κανονισμού Δουβλίνο III (δεύτερο ερώτημα, στοιχείο γ'): μπορούν να πραγματοποιηθούν περαιτέρω μεταγωγές προς το πρωτίστως υπεύθυνο κράτος μέλος (εν προκειμένω: προς την Ιταλία), εφόσον έχει προσβληθεί η απόφαση μεταφοράς, μέχρι να περατωθεί η διαδικασία προσφυγής κατά της αποφάσεως αυτής και εξακολουθεί το εν λόγω κράτος μέλος να έχει υποχρέωση αναδοχής του υπηκόου τρίτης χώρας –ανεξαρτήτως της υποβολής και άλλων αιτημάτων εκ νέου ανάληψης άνευ τηρήσεως των προθεσμιών του άρθρου 23, παράγραφος 3, ή του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III και ανεξαρτήτως των προθεσμιών μεταφοράς κατά το άρθρο 29, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού Δουβλίνο III;
- 4) Εάν για το πρόσωπο αυτό πρέπει να εφαρμοσθεί (κατ' αναλογίαν) το άρθρο 23 του [εν λόγω] κανονισμού (δεύτερο ερώτημα, στοιχείο α'): συνδέεται (κατ' αναλογίαν) η υποβολή νέου αιτήματος εκ νέου ανάληψης με νέα προθεσμία κατά το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III; Εάν ναι: εκκινεί αυτή η νέα προθεσμία από την ημερομηνία που η αρμόδια αρχή έλαβε γνώση της επανεισόδου ή είναι κρίσιμο κάποιο άλλο γεγονός για την έναρξη της προθεσμίας;

- 5) Εάν για το πρόσωπο αυτό πρέπει να εφαρμοσθεί (κατ' αναλογία) το άρθρο 24 του κανονισμού Δουβλίνο III (δεύτερο ερώτημα, στοιχείο β')
- α) Συνδέεται (κατ' αναλογία) η υποβολή νέου αιτήματος εκ νέου ανάληψης με νέα προθεσμία κατά το άρθρο 24, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III; Εάν ναι: εκκινεί αυτή η νέα προθεσμία από την ημερομηνία που η αρμόδια Αρχή έλαβε γνώση της επανεισόδου ή είναι κρίσιμο κάποιο άλλο γεγονός για την έναρξη της προθεσμίας;
 - β) Εάν το άλλο κράτος μέλος (εν προκειμένω: η Γερμανία) αφήσει να παρέλθει άπρακτη μια προθεσμία του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III η οποία πρέπει να τηρείται (κατ' αναλογία): θεμελιώνεται άμεσα η ευθύνη του άλλου κράτους μέλους (εν προκειμένω: της Γερμανίας) στην υποβολή νέας αιτήσεως ασύλου δυνάμει του άρθρου 24, παράγραφος 3, του [εν λόγω] κανονισμού ή δύναται το εν λόγω κράτος μέλος, παρά τη νέα αίτηση ασύλου, να υποβάλει νέο αίτημα προς το πρωτίστως υπεύθυνο κράτος μέλος (εν προκειμένω: την Ιταλία) ζητώντας την εκ νέου ανάληψη του ενδιαφερόμενου προσώπου χωρίς να δεσμεύεται από ορισμένη προθεσμία ή να μεταφέρει τον αλλοδαπό σε αυτό το κράτος μέλος χωρίς να υποβάλει αίτημα εκ νέου ανάληψης;
 - γ) Εάν το άλλο κράτος μέλος (εν προκειμένω: η Γερμανία) αφήσει να παρέλθει μια προθεσμία του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III η οποία πρέπει να τηρείται (κατ' αναλογία): εξομοιούται η εκκρεμής αίτηση ασύλου που υποβλήθηκε στο άλλο κράτος μέλος (εν προκειμένω: στη Γερμανία) πριν από τη μεταφορά με την υποβολή νέας αιτήσεως ασύλου δυνάμει του άρθρου 24, παράγραφος 3, του κανονισμού Δουβλίνο III;
 - δ) Εάν το άλλο κράτος μέλος (εν προκειμένω: η Γερμανία) αφήσει να παρέλθει άπρακτη μια προθεσμία του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III η οποία πρέπει να τηρείται (κατ' αναλογία) και ούτε ο αλλοδαπός υποβάλλει νέα αίτηση ασύλου ούτε η εκκρεμής αίτηση ασύλου που υποβλήθηκε στο άλλο κράτος μέλος (εν προκειμένω: στη Γερμανία) πριν από τη μεταφορά μπορεί να εξομοιωθεί με την υποβολή νέας αιτήσεως ασύλου δυνάμει του άρθρου 24, παράγραφος 3, του κανονισμού Δουβλίνο III: Δύναται το άλλο κράτος μέλος (εν προκειμένω: η Γερμανία) να υποβάλει νέο αίτημα προς το πρωτίστως υπεύθυνο κράτος μέλος (εν προκειμένω: την Ιταλία) ζητώντας την εκ νέου ανάληψη του ενδιαφερόμενου προσώπου, χωρίς να δεσμεύεται από ορισμένη προθεσμία, ή να μεταφέρει τον αλλοδαπό σε αυτό το κράτος μέλος χωρίς να υποβάλει αίτημα εκ νέου ανάληψης;»

IV. Ανάλυση

46. Με μια σειρά πέντε συνδεομένων μεταξύ τους ερωτημάτων, που περιλαμβάνουν πλείονα επιμέρους ερωτήματα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, από το Δικαστήριο διευκρινίσεις ως προς τρία διαφορετικά ζητήματα, διατυπώνοντας διάφορες υποθέσεις.

47. Τα ζητήματα αυτά αφορούν, αφενός, τον οριστικό χαρακτήρα του προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους με την απόφαση μεταφοράς, αφετέρου, την έκταση του δικαστικού ελέγχου των αποφάσεων μεταφοράς και, τέλος, τις λεπτομερείς ρυθμίσεις, τις διαδικασίες και τις προθεσμίες που ισχύουν στην περίπτωση αιτούντος διεθνή προστασία ο οποίος έχει ήδη μεταφερθεί σε κράτος μέλος αλλά έχει παρανόμως εισέλθει εκ νέου στην επικράτεια του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνθηκε αρχικά το αίτημα και στο οποίο εξακολουθεί να εκκρεμεί προσφυγή κατά της αρχικής αποφάσεως μεταφοράς¹⁵.

¹⁵ Η υπόθεση Ahmed, σχετικά με την οποία εκδόθηκε η διάταξη της 5ης Απριλίου 2017 (C-36/17, EU:C:2017:273), θέτει στην κρίση του παρόμοια ζητήματα. Το ίδιο συμβαίνει, σε ορισμένο βαθμό, με την υπόθεση Shiri, C-201/16, η οποία εκκρεμεί επί του παρόντος.

48. Επομένως, προκειμένου το εθνικό δικαστήριο να διαφωτιστεί όσο το δυνατόν καλύτερα επί των ζητημάτων που τίθενται στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης και παρατίθενται διεξοδικώς στην απόφαση περί παραπομπής, πρέπει αυτά να ομαδοποιηθούν και να παρασχεθούν διευκρινίσεις επί των τριών αυτών αμφισβητούμενων ζητημάτων και μόνον, γεγονός που θα επιτρέψει στο δικαστήριο να επιλύσει το σύνολο των ζητημάτων που τίθενται στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης.

A. Επί του οριστικού χαρακτήρα του προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους

49. Το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί του οριστικού χαρακτήρα του προσδιορισμού, ως εκ της αποφάσεως μεταφοράς, του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου¹⁶.

50. Η Δημοκρατία της Πολωνίας, στηριζόμενη μεταξύ άλλων στην αρχή της καλόπιστης συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, στην ανάγκη ταχείας επεξεργασίας των αιτήσεων διεθνούς προστασίας και στην ύπαρξη αντικειμενικών κριτηρίων για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους, φρονεί ότι η απόφαση μεταφοράς επιτρέπει τον προσδιορισμό, κατά τρόπο οριστικό, του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου και προς το οποίο μπορεί να μεταφερθεί ο αιτών προκειμένου να εξετασθεί η αίτησή του διεθνούς προστασίας. Δεν συμμερίζομαι την εκτίμηση αυτή.

51. Στις λοιπές παρατηρήσεις που υπέβαλαν στο Δικαστήριο η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, η Ελβετική Συνομοσπονδία και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκφράζεται, αντιθέτως, η άποψη ότι η απόφαση μεταφοράς δεν συνεπάγεται τον προσδιορισμό, κατά τρόπο οριστικό, του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως ασύλου. Η ερμηνεία αυτή με βρίσκει σύμφωνο και επιβεβαιώνεται από διάφορα στοιχεία των νομοθετικών διατάξεων και της νομολογίας.

52. Καταρχάς, το άρθρο 27, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III προβλέπει ότι οι αιτούντες διεθνή προστασία πρέπει να έχουν τη δυνατότητα ασκήσεως πραγματικής προσφυγής για την αμφισβήτηση αποφάσεως μεταφοράς που εκδίδεται σε βάρος τους. Η δυνατότητα αυτή αμφισβήτησε της μεταφοράς πρέπει να ασκείται εντός εύλογης προθεσμίας και μπορεί να στηρίζεται σε λόγους με τους οποίους να αμφισβητείται ο προσδιορισμός του υπεύθυνου κράτους μέλους.

53. Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνεται ότι η μεταφορά και ο προσδιορισμός του υπεύθυνου κράτους μέλους συνιστούν τις δύο όψεις του ίδιου νομίσματος¹⁷. Η μεταφορά μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνον εάν ο προσδιορισμός του υπεύθυνου κράτους μέλους οδήγησε στον προσδιορισμό άλλου κράτους μέλους απ' ό,τι εκείνου στο έδαφος του οποίου βρίσκεται ο αιτών ως υπεύθυνου για την εξέταση της αιτήσεώς του¹⁸.

54. Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι οι λόγοι που προβάλλονται προς αμφισβήτηση της αποφάσεως μεταφοράς είναι δυνατό να αφορούν την εφαρμογή των αντικειμενικών κριτηρίων που ορίζονται στο κεφάλαιο III του κανονισμού Δουβλίνο III, τα οποία καθιστούν δυνατό τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου¹⁹.

16 Η απάντηση που θα δοθεί στο εν λόγω ερώτημα μπορεί να διαφωτίσει το εθνικό δικαστήριο ως προς το δεύτερο ζήτημα το οποίο καλείται να επιλύσει, σχετικά με την έκταση του δικαστικού ελέγχου των αποφάσεων μεταφοράς. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το ερώτημα αυτό πρέπει να απαντηθεί πρώτο.

17 Οι αποφάσεις αυτές δεν μπορούν να θεωρηθούν αυτοτελείς.

18 Βλ. συναφώς, και κατ' αναλογίαν, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα V. Trstenjak στην υπόθεση *Kastrati* κ.λπ. (C-620/10, EU:C:2012:10, σημεία 29 επ.), που διακρίνει δύο στάδια: τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους και την εξέταση αυτή καθεαυτήν της αιτήσεως διεθνούς προστασίας, που πραγματοποιείται από το κράτος μέλος το οποίο είναι υπεύθυνο γι' αυτή. Υπ' αυτή την έννοια, ο κανονισμός Δουβλίνο III σκοπεί να καθορίσει όχι τα κριτήρια αναγνώρισεως του καθεστώτος προστασίας του οποίου ζητείται η χορήγηση, αλλά μόνον την κατανομή μεταξύ των κρατών μελών των υποχρεώσεων για την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας.

19 Βλ. απόφαση της 7ης Ιουνίου 2016, *Ghezelbash* (C-63/15, EU:C:2016:409, σκέψεις 42 και 44).

55. Το γεγονός ότι η απόφαση μεταφοράς μπορεί να προσβληθεί διά της ασκήσεως προσφυγής, και ιδίως στη βάση της αμφισβήτησεως του προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου, προϋποθέτει, αντιστρόφως, ότι ο προσδιορισμός του υπεύθυνου κράτους μέλους μπορεί να θεωρηθεί οριστικός μόνον εάν η απόφαση μεταφοράς δεν αμφισβητείται, πράγμα το οποίο δεν συμβαίνει εν προκειμένω, στο μέτρο που η προσφυγή κατά της μεταφοράς του A. Hasan εξακολουθεί να εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

56. Εν συνεχεία, το άρθρο 29, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III προβλέπει ότι, εάν η μεταφορά δεν πραγματοποιηθεί εντός της προθεσμίας των έξι μηνών, το κράτος μέλος που θεωρήθηκε αρχικώς υπεύθυνο απαλλάσσεται της σχετικής υποχρέωσης και η ευθύνη αυτή μεταβιβάζεται στο κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα. Η απόφαση μεταφοράς μπορεί, επομένως, να αμφισβητηθεί και διά της αδράνειας των εθνικών αρχών, γεγονός που θα έχει ως συνέπεια να περιπέσει σε αχρησία ο προσδιορισμός του υπεύθυνου κράτους μέλους, καθόσον προβλέπεται ότι η ευθύνη ανήκει τότε στο κράτος μέλος που δεν έχει τηρήσει τις υποχρεώσεις του.

57. Το άρθρο 29, παράγραφος 3, συνεπάγεται, επίσης, ότι ο προσδιορισμός του υπεύθυνου κράτους μέλους μπορεί να παύσει να ισχύει. Συγκεκριμένα, σε περίπτωση που η μεταφορά έγινε εσφαλμένα ή η απόφαση μεταφοράς ακυρώθηκε μετά την εκτέλεση της μεταφοράς, το κράτος μέλος που εκτέλεσε τη μεταφορά οφείλει αμελλητί να αναλάβει εκ νέου το εν λόγω πρόσωπο και καθίσταται, επομένως, υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως του προστάσιας.

58. Επιπροσθέτως, το άρθρο 19 του εν λόγω κανονισμού προβλέπει ότι η ευθύνη του κράτους μέλους μπορεί να παύσει να ισχύει για διάφορους λόγους όπως η χορήγηση άδειας διαμονής, το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος δεν βρίσκεται (με τη θέλησή του ή εξαναγκασθείς με απόφαση περί απομακρύνσεώς του) στην επικράτεια του κράτους μέλους, ή τέλος η ανάκληση της αιτήσεως ασύλου από το ενδιαφερόμενο πρόσωπο.

59. Τα στοιχεία αυτά που προκύπτουν από τις διατάξεις της νομοθεσίας και τη νομολογία αποκλείουν το ενδεχόμενο ο προσδιορισμός του υπεύθυνου κράτους μέλους να πραγματοποιείται οριστικά με την απόφαση μεταφοράς, είτε έχει εκτελεσθεί είτε όχι, ενόσω αυτή μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο αμφισβήτησεως, διά της ασκήσεως προσφυγής ή διά της παρόδου της προθεσμίας και της αδράνειας των αρχών να προβούν στην πραγματική μεταφορά του ενδιαφερομένου. Η αμφισβήτηση της αποφάσεως μεταφοράς επηρεάζει κατ' ανάγκην τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους.

60. Επομένως, ο προσδιορισμός του υπεύθυνου κράτους μέλους δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι πραγματοποιήθηκε κατά τρόπο οριστικό με την έκδοση της αποφάσεως μεταφοράς, πολλώ δε μάλλον στην περίπτωση που, όπως εν προκειμένω, κατά της αποφάσεως αυτής έχει ασκηθεί προσφυγή επί της οποίας δεν έχει ακόμη εκδοθεί οριστική απόφαση.

61. Τέλος, στο μέτρο που, όπως θα εκθέσω κατωτέρω, τα μεταγενέστερα της αποφάσεως μεταφοράς στοιχεία πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τον έλεγχο της νομιμότητας της εν λόγω αποφάσεως, εφόσον αυτά σχετίζονται με την αρχική ευθύνη που αποτελεί τη βάση της εν λόγω αποφάσεως, ο προσδιορισμός του υπεύθυνου κράτους μέλους δεν μπορεί να έχει οριστικό χαρακτήρα κατά το χρονικό σημείο της μεταφοράς.

62. Κατόπιν των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει ότι η απόφαση μεταφοράς αιτούντος άσυλο δεν συνεπάγεται τον οριστικό χαρακτήρα του προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως ασύλου.

B. Επί της εκτάσεως του δικαστικού ελέγχου

63. Στο σημείο αυτό πρέπει να εξετασθεί το ζήτημα της εκτάσεως του δικαστικού ελέγχου που τα εθνικά δικαστήρια ασκούν επί των αποφάσεων μεταφοράς. Πιο συγκεκριμένα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, από το Δικαστήριο να διευκρινίσει εάν ο δικαστικός έλεγχος των αποφάσεων μεταφοράς πρέπει να στηρίζεται στην πραγματική κατάσταση που υφίστατο κατά το χρονικό σημείο της μεταφοράς ή στη μεταγενέστερη εξέλιξη των περιστάσεων που είναι γενικώς κρίσιμες για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους, όπως είναι, για παράδειγμα, η πάροδος των προθεσμιών για εκ νέου ανάληψη ή για νέα μεταφορά.

64. Όπως εκτέθηκε στο πλαίσιο της απαντήσεως που προτείνεται να δοθεί στο πρώτο ερώτημα, η απόφαση μεταφοράς πρέπει να θεωρηθεί ως το δεύτερο στάδιο της διαδικασίας προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους. Η απόφαση αυτή λαμβάνεται έχοντας υπόψη τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους που πραγματοποιείται κατ' εφαρμογήν των αντικειμενικών κριτηρίων που ορίζονται στο κεφάλαιο III του κανονισμού Δουβλίνο III και οι δύο αυτές αποφάσεις, οι οποίες δεν είναι δυνατό να θεωρηθούν αυτοτελείς, μπορούν να προσβληθούν για διάφορους λόγους και με διάφορα μέσα.

65. Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζεται ότι οι αποφάσεις προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους και, συνακόλουθα, μεταφοράς δύνανται να επιφέρουν βλάβη των συμφερόντων των αιτούντων διεθνή προστασία²⁰, γεγονός που καθιστά αναγκαία τη χορήγηση σε αυτούς πραγματικών δικαστικών εγγυήσεων όσον αφορά την αμφισβήτηση των εν λόγω αποφάσεων.

66. Για την απάντηση στο ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου, είναι αναγκαία η παραπομπή στην αιτιολογική σκέψη 19 του κανονισμού Δουβλίνο III, καθώς και στο άρθρο 27 αυτού, από τα οποία προκύπτει ότι οι αιτούντες άσυλο θα στερούνταν, κατ' ουσίαν, το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής εάν οι μεταγενέστερες της μεταφοράς περιστάσεις αποκλείονταν από τον δικαστικό έλεγχο που αφορά τη νομιμότητα της αποφάσεως μεταφοράς, ιδίως σε περίπτωση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, στην οποία η μεταφορά εκτελέστηκε μεν, πλην όμως εξακολουθεί να αποτελεί αντικείμενο αμφισβήτησεως ενώ το ενδιαφερόμενο πρόσωπο επέστρεψε στην επικράτεια του κράτους μέλους που προέβη στη μεταφορά του.

67. Συγκεκριμένα, από την αιτιολογική σκέψη 19 του εν λόγω κανονισμού προκύπτει ότι, για την εγγύηση της αποτελεσματικής προστασίας των δικαιωμάτων των ενδιαφερόμενων προσώπων, θα πρέπει να θεσπιστούν δικαστικές εγγυήσεις και δικαίωμα πραγματικής προσφυγής όσον αφορά αποφάσεις μεταφοράς, σύμφωνα με το άρθρο 47 του Χάρτη. Κατά το γράμμα της εν λόγω αιτιολογικής σκέψεως, το δικαίωμα αυτό πραγματικής προσφυγής κατά των ανωτέρω αποφάσεων θα πρέπει να καλύπτει την εξέταση της εφαρμογής του κανονισμού Δουβλίνο III και της νομικής και της πραγματικής κατάστασης στο κράτος μέλος στο οποίο μεταφέρεται ο αιτών. Ασφαλώς, ο κανονισμός δεν διευκρινίζει το περιεχόμενο του δικαιώματος που θεσπίζει, πλην όμως αυτό μπορεί να συναχθεί από την τεολογική ερμηνεία των εν λόγω διατάξεων. Επιπροσθέτως, η ίδια συλλογιστική θα πρέπει να ακολουθείται σε σχέση με την εκπνοή των προθεσμιών για εκ νέου ανάληψη ή για νέα μεταφορά.

68. Καίτοι το άρθρο 7 του εν λόγω κανονισμού προβλέπει ότι ο προσδιορισμός του υπεύθυνου κράτους μέλους, κατ' εφαρμογήν των αντικειμενικών κριτηρίων που ορίζονται στο κεφάλαιο III, πραγματοποιείται με βάση την πραγματική κατάσταση που υφίστατο κατά το χρονικό σημείο υποβολής της πρώτης αιτήσεως διεθνούς προστασίας, η εν λόγω διάταξη δεν μπορεί, στην πράξη, να αποκλείσει την εκτίμηση της καταστάσεως του ενδιαφερομένου ως αυτή έχει μετά το καθοριστικό, για την αναγνώριση και τη χορήγηση διεθνούς προστασίας, χρονικό αυτό σημείο, προκειμένου να κριθεί η νομιμότητα της αποφάσεως μεταφοράς. Η κατάσταση στην οποία βρισκόταν ο υπήκοος τρίτης χώρας

²⁰ Βλ., συναφώς, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα E. Sharpston στην υπόθεση Ghezelbash (C-63/15, EU:C:2016:186, σκέψεις 77 επ.), καθώς και απόφαση της 7ης Ιουνίου 2016, Ghezelbash (C-63/15, EU:C:2016:409, σκέψη 53).

ή ο άπατρις πριν την εισοδό του στην επικράτεια της Ένωσης είναι αυτή η οποία στην πράξη είναι καθοριστική για τη χορήγηση ή μη σε αυτόν της προστασίας την οποία ζητεί. Όσον αφορά, ωστόσο, την εκτίμηση σχετικά με το ποιο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την επεξεργασία της εν λόγω αιτήσεως προστασίας και, επομένως, της τυχόν ανάγκης μεταφοράς, τα πράγματα είναι διαφορετικά.

69. Συγκεκριμένα, η εκτίμηση της νομιμότητας της απόφασης μεταφοράς αποτελεί διαφορετική πράξη σε σχέση με εκείνη η οποία αφορά τη χορήγηση της διεθνούς προστασίας. Στο πλαίσιο της πρώτης από τις ανωτέρω πράξεις, μπορούν να λαμβάνονται υπόψη στοιχεία μεταγενέστερα της υποβολής της πρώτης αιτήσεως διεθνούς προστασίας καθώς και περιστάσεις που είναι μεταγενέστερες της εισόδου του ενδιαφερομένου στην επικράτεια κράτους μέλους, προκειμένου να εξασφαλιστεί σε αυτόν αποτελεσματική δικαστική προστασία.

70. Συναφώς, από την αιτιολογική σκέψη 21 και το άρθρο 3, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο III προκύπτει ότι οι συνθήκες υποδοχής που παρέχονται στους αιτούντες άσυλο, στο κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εκτίμηση της αναγκαιότητας μεταφοράς και ότι, ανάλογα με την περίπτωση, μπορούν να οδηγήσουν σε αποκλεισμό της ευθύνης του κράτους μέλους όσον αφορά την εξέταση της αιτήσεως και, συνακόλουθα, τη μεταφορά, σε περίπτωση συστημικών ελλείψεων στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων. Οι περιστάσεις αυτές πρέπει κατ' ανάγκην να εξετάζονται με βάση την πραγματική κατάσταση κατά τον χρόνο κατά τον οποίο το δικαστήριο αποφαινεται επί της αμφισβήτησεως της αιτήσεως μεταφοράς.

71. Πράγματι, η εκτίμηση αυτή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί κατά το χρονικό σημείο της καταθέσεως της αιτήσεως διεθνούς προστασίας, αλλά πρέπει να λάβει υπόψη την εξέλιξη των πραγματικών περιστάσεων στο υπεύθυνο κράτος μέλος προς το οποίο πρόκειται να μεταφερθεί ο αιτών. Επιπλέον, σε περίπτωση που, όπως εν προκειμένω, η μεταφορά έχει ήδη εκτελεσθεί, η πραγματική κατάσταση που υφίσταται στο κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα δεν είναι δυνατό να εκφεύγει του δικαστικού ελέγχου που αφορά τη νομιμότητα της εν λόγω απόφασης. Η ίδια προσέγγιση πρέπει να ακολουθείται ως προς το σύνολο των εξελίξεων που θα μπορούσαν να έχουν λάβει χώρα μεταξύ της καταθέσεως της αιτήσεως και της ημερομηνίας κατά την οποία το δικαστήριο αποφαινεται επί της αμφισβήτησεως της μεταφοράς, όπως είναι, μεταξύ άλλων, η εκπνοή των προθεσμιών για την εκ νέου ανάληψη ή για νέα μεταφορά.

72. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει, εξάλλου, ότι από την αιτιολογική σκέψη 9 του κανονισμού Δουβλίνο III προκύπτει ότι ο κανονισμός αποσκοπεί στο να επιφέρει τις απαιτούμενες βελτιώσεις, βάσει της αποκτηθείσας πείρας, όχι μόνο στην αποτελεσματικότητα του συστήματος του Δουβλίνου, αλλά και στην προστασία που παρέχεται στους αιτούντες, η οποία διασφαλίζεται ιδίως με την αποτελεσματική δικαστική προστασία τους²¹.

73. Συναφώς, έχει επίσης κριθεί ότι προκειμένου να βεβαιωθεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση μεταφοράς έχει ληφθεί κατόπιν ορθής εφαρμογής των κριτηρίων προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους τα οποία προβλέπει ο κανονισμός Δουβλίνο III, το δικαστήριο που επιλαμβάνεται προσφυγής κατ' απόφασης περί μεταφοράς πρέπει να είναι σε θέση να εξετάσει κατά τρόπο όσο το δυνατόν ευρύτερο τους ισχυρισμούς του αιτούντος²². Κατά το Δικαστήριο, από το άρθρο 22 του κανονισμού Δουβλίνο III προκύπτει ότι η απάντηση στο αίτημα αυτό πρέπει να στηρίζεται σε αποδεικτικά στοιχεία και έμμεσες αποδείξεις που καθιστούν δυνατή την εφαρμογή των κριτηρίων που ορίζονται στο κεφάλαιο III του κανονισμού αυτού²³. Το Δικαστήριο έχει, επίσης, κρίνει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης, στο πλαίσιο του κανονισμού Δουβλίνο III, δεν περιορίστηκε να θεσπίσει οργανωτικές ρυθμίσεις που διέπουν αποκλειστικά τις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών, με σκοπό

21 Βλ. απόφαση της 7ης Ιουνίου 2016, Ghezelbash (C-63/15, EU:C:2016:409, σκέψεις 51 και 52).

22 Βλ. συναφώς, κατ' αναλογίαν, απόφαση της 7ης Ιουνίου 2016, Karim (C-155/15, EU:C:2016:410, σκέψη 26).

23 Βλ. αποφάσεις της 7ης Ιουνίου 2016, Ghezelbash (C-63/15, EU:C:2016:409, σκέψεις 47 έως 51), και της 26ης Ιουλίου 2017, Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587, σκέψη 45).

τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους, αλλά αποφάσισε να περιλάβει τους αιτούντες άσυλο στη διαδικασία αυτή, υποχρεώνοντας τα κράτη μέλη να τους ενημερώνουν για τα κριτήρια ευθύνης, προσφέροντας σε αυτούς τη δυνατότητα να παράσχουν πληροφορίες οι οποίες επιτρέπουν την ορθή εφαρμογή των κριτηρίων αυτών, καθώς και διασφαλίζοντας υπέρ αυτών δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής κατά της αποφάσεως μεταφοράς²⁴.

74. Το δικαίωμα αυτό θα καθίστατο κενό περιεχομένου εάν ο δικαστικός έλεγχος αφορούσε μόνον την πραγματική κατάσταση η οποία υφίστατο κατά την ημερομηνία εκτέλεσεως της μεταφοράς και απέκλειε τις μεταγενέστερες της αποφάσεως αυτής εξελίξεις. Οι λόγοι που μπορούν να προβληθούν στο πλαίσιο της αμφισβητήσεως της αποφάσεως μεταφοράς δεν περιορίζονται στους υφιστάμενους κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο ελήφθη η σχετική απόφαση. Μεταγενέστερα στοιχεία πρέπει να μπορούν να ληφθούν υπόψη κατά τον δικαστικό έλεγχο της αποφάσεως μεταφοράς και των συνέπειών της. Κατά το μέτρο αυτό, στοιχεία όπως, για παράδειγμα, οι συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο στο κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα ή η εκπνοή των προθεσμιών για εκ νέου ανάληψη ή για νέα μεταφορά, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την εκτίμηση της νομιμότητας της μεταφοράς, πολλώ δε μάλλον που οι συνθήκες αυτές υποδοχής είναι δυνατό να μεταβάλλονται ταχέως από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, ανάλογα με τη μεταναστευτική πίεση που ασκείται κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο το δικαστήριο εκδίδει την απόφασή του.

75. Επιπροσθέτως, η αιτιολογική σκέψη 25 της οδηγίας 2013/32 προβλέπει ότι, προκειμένου να καθοριστεί κατά τρόπο ορθό εάν οι αιτούντες δικαιούνται επικουρική προστασία, κάθε αιτών θα πρέπει «να έχει πραγματική πρόσβαση στις διαδικασίες, τη δυνατότητα να συνεργάζεται και να επικοινωνεί καταλλήλως με τις αρμόδιες αρχές ώστε να υποβάλλει τα στοιχεία της υπόθεσής του, καθώς και επαρκείς διαδικαστικές εγγυήσεις για να προωθή την υπόθεσή του *σε όλα τα στάδια της διαδικασίας*»²⁵. Μολονότι, όπως προαναφέρθηκε, η χορήγηση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας συνιστά πράξη διαφορετική από τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους και, επομένως, από την έκδοση αποφάσεως μεταφοράς, πάντως η μνεία αυτή *in fine* περιλαμβάνει κατ' ανάγκην το μεταγενέστερο της διαδικασίας μεταφοράς στάδιο, καθόσον η εν λόγω οδηγία καθορίζει τα κριτήρια για τη χορήγηση της αιτούμενης διεθνούς προστασίας, η οποία, όπως προκύπτει από τον κανονισμό Δουβλίνο III, θα εξετασθεί σε ένα μόνον κράτος μέλος της Ένωσης, ανάλογα με την αναγκαιότητα και τη δυνατότητα μεταφοράς.

76. Επιπλέον, καίτοι το άρθρο 46, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας δεν μνημονεύει τις αποφάσεις μεταφοράς, η παράγραφος 3 αυτού παρέχει κάποιες ενδείξεις ως προς την έκταση του δικαστικού ελέγχου που ασκείται επί των αποφάσεων που αφορούν τους αιτούντες διεθνή προστασία. Η διάταξη αυτή ορίζει ότι ο έλεγχος πρέπει να έχει ως αντικείμενο την πλήρη και *ex nunc* εξέταση τόσο των πραγματικών όσο και των νομικών ζητημάτων, τουλάχιστον κατά τις διαδικασίες άσκησης ένδικου βοηθήματος ενώπιον πρωτοβάθμιου δικαστηρίου. Η ίδια λογική πρέπει να ισχύει, *a fortiori*, για τις αποφάσεις μεταφοράς, δεδομένων των συνεπειών τους επί της καταστάσεως των ενδιαφερομένων προσώπων.

77. Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται, επίσης, από το άρθρο 40, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/32, το οποίο προβλέπει ότι όταν ένα πρόσωπο που έχει υποβάλει αίτηση ασύλου σε κράτος μέλος προβαίνει σε περαιτέρω διαβήματα ή υποβάλλει μεταγενέστερη αίτηση στο ίδιο κράτος μέλος, το εν λόγω κράτος μέλος μπορεί να εξετάζει τα περαιτέρω διαβήματα ή τα στοιχεία της μεταγενέστερης αίτησης στο πλαίσιο της εξέτασης της προηγούμενης αίτησης ή της εξέτασης της αίτησης επανεξέτασης ή του ένδικου μέσου, εφόσον οι αρμόδιες αρχές μπορούν να λάβουν υπόψη τους και να εξετάσουν όλα τα στοιχεία στα οποία βασίζονται τα περαιτέρω διαβήματα ή η μεταγενέστερη αίτηση στο πλαίσιο αυτό.

24 Βλ. απόφαση της 7ης Ιουνίου 2016, Ghezelbash (C-63/15, EU:C:2016:409, σκέψη 51).

25 Η υπογράμμιση δική μου.

78. Τέλος, επισημαίνεται επιπλέον ότι το άρθρο 77 του νόμου περί ασύλου, το οποίο είναι εφαρμοστέο εν προκειμένω, προβλέπει ότι το δικαστήριο στηρίζεται στη νομική και πραγματική κατάσταση που ίσχυε κατά το χρονικό σημείο της τελευταίας επ' ακροατηρίου συζητήσεως ή κατά το χρονικό σημείο της εκδόσεως της αποφάσεως. Επομένως, κατ' εφαρμογήν του γερμανικού εθνικού δικαίου, τα μεταγενέστερα της προσβαλλομένης αποφάσεως στοιχεία που υπέβαλε ο αιτών διεθνή προστασία δεν μπορούν να αποκλειστούν από τον δικαστικό έλεγχο που ασκείται επί της αποφάσεως μεταφοράς, ακόμη και σε περίπτωση που το Δικαστήριο αποφανθεί ότι το ζήτημα αυτό εμπίπτει στη διαδικαστική αυτονομία των κρατών μελών, ερμηνεία με την οποία, εντούτοις, δεν συμφωνώ δεδομένου του δεσμευτικού χαρακτήρα που έχουν οι διατάξεις του άρθρου 27 του κανονισμού Δουβλίνο III.

79. Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, φρονώ συνεπώς ότι ο δικαστικός έλεγχος της αποφάσεως μεταφοράς πρέπει να αφορά, ιδίως, πραγματικά και νομικά στοιχεία μεταγενέστερα της προσβαλλομένης αποφάσεως και να καλύπτει την ενδεχόμενη εξέλιξη των περιστάσεων που είναι κρίσιμες για τον προσδιορισμό της ευθύνης των κρατών μελών για την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας.

Γ. Ως προς τις λεπτομερείς ρυθμίσεις, τις διαδικασίες και τις προθεσμίες που έχουν εφαρμογή

80. Τέλος, πρέπει να δοθεί απάντηση στα ερωτήματα σχετικά με τις λεπτομερείς ρυθμίσεις, τις διαδικασίες και τις προθεσμίες που έχουν εφαρμογή σε περίπτωση, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, στην οποία ο αιτών διεθνή προστασία κατέθεσε μια πρώτη αίτηση ασύλου σε ένα κράτος μέλος (εν προκειμένω, στην Ιταλία), εν συνεχεία εγκατέλειψε το κράτος μέλος αυτό για να ζητήσει εκ νέου άσυλο σε άλλο κράτος μέλος (εν προκειμένω, στη Γερμανία), κατόπιν τούτου το δεύτερο κράτος μέλος (η Γερμανία) προέβη στη μεταφορά του προς το πρώτο κράτος μέλος (την Ιταλία) μετά από διαδικασία μεταφοράς σύμφωνα με τον κανονισμό Δουβλίνο III, και επέστρεψε παρανόμως στο δεύτερο κράτος μέλος (τη Γερμανία), χωρίς να υποβάλει νέα αίτηση χορήγησης διεθνούς προστασίας και ενόσω εξακολουθεί να εκκρεμεί ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους αυτού προσφυγή κατά της μεταφοράς του.

81. Κατωτέρω θα εκθέσω τους λόγους για τους οποίους θα προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα σχετικά με τις λεπτομερείς ρυθμίσεις, τις διαδικασίες και τις προθεσμίες ερωτήματα ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να εφαρμόσουν τις διατάξεις του κανονισμού Δουβλίνο III, κατά τρόπον ώστε η πρώτη διαδικασία προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου να μην οδηγήσει σε πολλαπλές μεταφορές, γεγονός που θα μπορούσε να υπονομεύσει την εφαρμογή των δεσμευτικών κανόνων που θεσπίζονται από τον κανονισμό αυτό.

82. Συγκεκριμένα, δεν είναι δυνατό να γίνει δεκτό ότι τα κράτη μέλη, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, μπορούν να απαλλαγούν από την τήρηση των κανόνων που έχουν εφαρμογή στην περίπτωση των αιτούντων διεθνή προστασία ή να αποκλίνουν από τους διαδικαστικούς κανόνες και τους κανόνες υπολογισμού των προθεσμιών που θέτει ο εν λόγω κανονισμός.

83. Κατά το μέτρο αυτό, στο Δικαστήριο εναπόκειται να καθορίσει το χρονικό σημείο ενάρξεως των προθεσμιών που προβλέπονται από τις εν λόγω διατάξεις. Θα προτείνω ως σημείο έναρξης της προθεσμίας να οριστεί το χρονικό σημείο κατά το οποίο το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνθηκε αρχικά το αίτημα έχει γνώση της παρουσίας, στην επικράτειά του, προσώπου του οποίου η αίτηση ασύλου τελεί υπό εξέταση σε άλλο κράτος μέλος που αποδέχθηκε να αναλάβει εκ νέου το πρόσωπο αυτό.

84. Προκειμένου το εθνικό δικαστήριο να διαφωτισθεί όσο το δυνατόν καλύτερα, πρέπει να εξετασθούν, καταρχάς, οι λεπτομερείς ρυθμίσεις και οι διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται στο πλαίσιο αυτό και, εν συνεχεία, ο τρόπος υπολογισμού των προθεσμιών.

1. Λεπτομερείς ρυθμίσεις και διαδικασίες

85. Το ζήτημα των λεπτομερών ρυθμίσεων και των διαδικασιών που έχουν εφαρμογή εν προκειμένω διαφέρει από τα προηγούμενα δύο ζητήματα που αφορούσαν τον πρώτο προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους και την αρχική μεταφορά²⁶. Πλέον, το ζήτημα αφορά την κατάσταση του ενδιαφερομένου από τη στιγμή που αυτός επέστρεψε στην επικράτεια του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνθηκε αρχικά το αίτημα, κατόπιν μιας πρώτης μεταφοράς του, της οποίας η νομιμότητα εξακολουθεί να αμφισβητείται, και ανεξαρτήτως του στοιχείου αυτού, όπως επισημαίνει η Επιτροπή με τις παρατηρήσεις της. Η διάκριση αυτή, στην υπό κρίση υπόθεση, σε δύο διαφορετικά στάδια²⁷ καθιστά δυνατή την καλύτερη κατανόηση των ζητημάτων που πρέπει να επιλυθούν.

86. Δεν αμφισβητείται ότι στη διάρκεια του πρώτου σταδίου της υποθέσεως της κύριας δίκης οι διατάξεις του κανονισμού Δουβλίνο III εφαρμόστηκαν, ορθώς, για την έκδοση της πρώτης αποφάσεως μεταφοράς, η οποία εξακολουθεί να αποτελεί αντικείμενο αμφισβήτησεως. Εν προκειμένω, ζητείται μόνον από το Δικαστήριο να προσδιορίσει τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται από τη στιγμή που ο ενδιαφερόμενος επιστρέφει παρανόμως στην επικράτεια κράτους μέλους μετά την επιτυχώς εκτελεσθείσα²⁸ μεταφορά του προς το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεώς του.

87. Τούτο αντιστοιχεί σε αυτό που είναι γνωστό ως «δευτερογενής μετακίνηση» του αιτούντος διεθνή προστασία. Οι μετακινήσεις αυτές είναι αρκετά συνηθισμένες και πρέπει να αντιμετωπισθούν²⁹. Εντούτοις, η σχετικά συχνή αυτή περίπτωση δεν προβλέφθηκε ρητώς από τις διατάξεις που διέπουν το ΚΕΣΑ. Καταρχήν, το πρόσωπο το οποίο αφορά η υπόθεση της κύριας δίκης δεν βρίσκεται, στο στάδιο κατά το οποίο το εθνικό δικαστήριο καλείται να εκδώσει την απόφασή του, στη συνήθη κατάσταση στην οποία εφαρμόζονται οι διατάξεις του κανονισμού Δουβλίνο III, δεδομένου ότι επέστρεψε στην επικράτεια του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνθηκε αρχικά το αίτημα³⁰.

26 Τα δύο αυτά στάδια πρέπει να αποσυνδεθούν, όπως προτάθηκε στο Δικαστήριο με τις προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση *Mirza* (C-695/15 PPU, EU:C:2016:146, σκέψη 42).

27 Το πρώτο στάδιο της υπόθεσης της κύριας δίκης περιλαμβάνει τις αιτήσεις ασύλου που ο A. Hasan υπέβαλε στην Ιταλία, στις 4 Σεπτεμβρίου 2014, και εν συνεχεία στη Γερμανία, στις 29 Οκτωβρίου 2014, καθώς και τη μεταφορά του προς την Ιταλία τον Αύγουστο του 2015. Επομένως, κατά το χρονικό σημείο της επιστροφής του ενδιαφερομένου στην επικράτεια της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας ξεκινά ένα δεύτερο στάδιο. Στη διάρκεια του δεύτερου αυτού σταδίου, ο A. Hasan δεν υπέβαλε νέα αίτηση ασύλου στη Γερμανία και η προσφυγή του κατά της αποφάσεως μεταφοράς, της 30ής Ιανουαρίου 2015, εξακολουθεί να εκκρεμεί.

28 Καίτοι δεν οδήγησε, ουσιαστικά, στην εξέταση της αιτήσεώς του ασύλου από το υπεύθυνο κράτος μέλος.

29 Βλ., μεταξύ άλλων, υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 17ης Μαρτίου 2016, *Mirza* (C-695/15 PPU, EU:C:2016:188, σκέψεις 47 επ.). Βλ., επίσης, ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, της 6ης Απριλίου 2016, σχετικά με τη μεταρρύθμιση του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου και την προώθηση των νόμιμων οδών προς την Ευρώπη [COM(2016) 197 τελικό], η οποία προβλέπει αποτρεπτικά μέτρα που καθιστούν δυνατή την αποτροπή δευτερογενών μετακινήσεων και την επιβολή κυρώσεων. Βλ., επίσης, πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2016, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας και για την τροποποίηση της οδηγίας του Συμβουλίου 2011/109/ΕΚ, της 25ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών που είναι επί μακρόν διαμένοντες [COM(2016) 466 final].

30 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται συγκεκριμένα ποιες διατάξεις θα είχαν εφαρμογή επί του ενδιαφερομένου, στην περίπτωση που ούτε οι διατάξεις του άρθρου 23 του κανονισμού αυτού ούτε οι διατάξεις του άρθρου 24 είχαν εφαρμογή.

88. Εντούτοις, από τις διατάξεις του εν λόγω κανονισμού προκύπτει ότι αυτός έχει εφαρμογή στην υπόθεση της κύριας δίκης, γεγονός το οποίο αποκλείει την εφαρμογή των διατάξεων των λοιπών νομοθετικών κειμένων που διέπουν το ΚΕΣΑ³¹. Συναφώς, το γεγονός ότι ο Α. Hasan επέστρεψε παράνομα στη Γερμανία, κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνθηκε αρχικά το αίτημα, δεν ασκεί επιρροή επί του εφαρμοστέου στην περίπτωση του δικαίου, υπό την ιδιότητά του ως αιτούντος διεθνή προστασία σε ένα κράτος μέλος της Ένωσης³² ο οποίος βρίσκεται παράνομα σε άλλο κράτος μέλος. Εάν ο ενδιαφερόμενος είχε διασχίσει παράνομα τα σύνορα άλλου κράτους μέλους θα ανέκυπταν τα ίδια ζητήματα και θα είχαν αντιταχθεί σε αυτόν οι ίδιες διατάξεις.

89. Υπό τις συνθήκες αυτές, επισημαίνεται ότι τα άρθρα 23 και 24 του κανονισμού Δουβλίνο III, τα οποία τυγχάνουν εφαρμογής στην υπόθεση της κύριας δίκης, αφορούν περιπτώσεις οι οποίες είναι διαφορετικές. Ενώ το άρθρο 23 αφορά πρόσωπα τα οποία υποβάλουν νέα αίτηση στο κράτος μέλος στο οποίο μεταβαίνουν, το άρθρο 24 πρέπει να εφαρμόζεται σε πρόσωπα τα οποία δεν υποβάλουν νέα αίτηση στο κράτος μέλος στο οποίο βρίσκονται παράνομα³³.

90. Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι ο Α. Hasan δεν κατέθεσε νέα αίτηση ασύλου κατά την παράνομη επιστροφή του στη Γερμανία. Επομένως, σε αντίθεση με όσα υποστηρίζει το αιτούν δικαστήριο, οι συνέπειες της παρουσίας του Α. Hasan στην επικράτεια της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας θα καθορισθούν βάσει μόνον των διατάξεων του άρθρου 24 του κανονισμού αυτού, γεγονός που αποκλείει την εφαρμογή του άρθρου 23 του εν λόγω νομοθετικού κειμένου, καθώς και οποιουδήποτε άλλου νομοθετικού κειμένου³⁴.

91. Συγκεκριμένα, απώτερος σκοπός των διατάξεων του άρθρου 24 του κανονισμού Δουβλίνο III είναι να εξασφαλίσει στους αιτούντες άσυλο τη δυνατότητα η αίτηση διεθνούς προστασίας που έχουν υποβάλει να εξετάζεται από ένα μόνον κράτος μέλος³⁵, τούτο δε ακόμη και αν ο αιτών βρίσκεται παράνομα σε άλλο κράτος μέλος.

92. Κατά το μέτρο αυτό, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ότι το κράτος μέλος στην επικράτεια του οποίου βρίσκεται παράνομα ο αιτών πρέπει να κινήσει νέα διαδικασία μεταφοράς, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 24, παράγραφος 2, τελευταίο εδάφιο, του εν λόγω κανονισμού. Η εν λόγω διάταξη ορίζει ότι το κράτος μέλος αυτό οφείλει να υποβάλει, εντός προθεσμίας τριών μηνών, προς το κράτος μέλος το οποίο θεωρεί ότι είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως, αίτημα εκ νέου ανάληψης. Η παράγραφος 3 της εν λόγω διατάξεως ορίζει ότι, σε περίπτωση που η προθεσμία αυτή παρέλθει χωρίς να έχει υποβληθεί αίτημα εκ νέου ανάληψης προς το κράτος αποδέκτη, το αιτούν

31 Οι διατάξεις του άρθρου 24, παράγραφος 4, του κανονισμού Δουβλίνο III έχουν την έννοια ότι μόνον σε περίπτωση που η υποβληθείσα από τον ενδιαφερόμενο αίτηση ασύλου απορριφθεί με οριστική απόφαση μπορεί να εφαρμοστεί στην περίπτωση του η οδηγία 2008/115. Στο μέτρο που εν προκειμένω δεν εκδόθηκε απόφαση επί της ουσίας της αιτήσεώς του ασύλου, η οδηγία αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εφαρμόζεται στην περίπτωση του. Η εξέταση από το αιτούν δικαστήριο των ερωτημάτων που διατυπώνονται εκτός του πλαισίου αυτού πρέπει, επομένως, να αποκλεισθεί, δεδομένου ότι ο κανονισμός αυτός αποτρέπει το μόνο κείμενο το οποίο μπορεί να εφαρμοστεί. Συγκεκριμένα, κατ' εφαρμογήν του εν λόγω κανονισμού και του άρθρου 9 της οδηγίας 2013/32, οι αιτούντες άσυλο έχουν το δικαίωμα να παραμείνουν στην επικράτεια του κράτους μέλους στο οποίο έχουν υποβάλει την αίτησή τους, μέχρι την έκδοση αποφάσεως επ' αυτής, τουλάχιστον σε πρώτο βαθμό. Καίτοι το εν λόγω δικαίωμα παραμονής δεν είναι δυνατόν να εξομοιωθεί με δικαίωμα διαμονής, πάντως ο αιτών δεν μπορεί να θεωρείται ότι διαμένει παράνομα ενόσω αναμένει την ολοκλήρωση της διαδικασίας επί της αιτήσεως αυτής, τουλάχιστον μέχρι να εκδοθεί απόφαση σε πρώτο βαθμό που να απορρίπτει την αίτηση [βλ., συναφώς, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Mengozzi στην υπόθεση Gnandi (C-181/16, EU:C:2017:467, σημεία 53 έως 55), καθώς και απόφαση της 30ής Μαΐου 2013, Arslan (C-534/11, EU:C:2013:343, σκέψεις 44 έως 49)]. Η αιτιολογική σκέψη 9 της οδηγίας 2008/115 ορίζει, ομοίως, ότι υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος έχει υποβάλει αίτηση για άσυλο σε κράτος μέλος δεν θα πρέπει να θεωρείται ότι διαμένει παράνομα στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους μέχρι να εκδοθεί απόφαση που να απορρίπτει την αίτηση ή απόφαση που να του στερεί το δικαίωμα να διαμένει ως αιτών άσυλο [βλ., επίσης υπό την έννοια αυτή, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Wathelet στην υπόθεση Arslan (C-534/11, EU:C:2013:52, σημεία 62 έως 64)].

32 Το γεγονός ότι αυτός βρίσκεται στη Γερμανία, κράτος μέλος προς το οποίο υποβλήθηκε αρχικά η αίτηση, δεν μπορεί να εμποδίσει τη σχολαστική τήρηση της διαδικασίας που ορίζεται από τις διατάξεις του κανονισμού Δουβλίνο III.

33 Βλ., συναφώς, διάταξη του Δικαστηρίου της 5ης Απριλίου 2017, Ahmed (C-36/17, EU:C:2017:273, σ 26).

34 Οι λοιπές περιπτώσεις στις οποίες αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο, με σκοπό να λάβει διευκρινίσεις σε σχέση με άλλες διατάξεις του ΚΕΣΑ, πρέπει να θεωρηθούν υποθετικές και άσχετες με την επίλυση της υπό κρίση διαφοράς. Οι διατάξεις αυτές δεν θα πρέπει να ληφθούν υπόψη, έστω και αν, υπό τη συνδρομή άλλων πραγματικών περιστατικών, θα ήταν εφαρμοστέες στην ίδια βάση με αυτή η οποία θα προταθεί κατωτέρω για το άρθρο 24 του κανονισμού Δουβλίνο III. Επιπλέον, το πέμπτο ερώτημα θα πρέπει ομοίως να μην εξετασθεί, στο μέτρο που φαίνεται να είναι εξίσου αλυσιτελές για την επίλυση της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

35 Εν προκειμένω, η αίτηση του Α. Hasan κρίθηκε अपαρδέκτη στη Γερμανία ενώ δεν έχει ακόμη εκδοθεί απόφαση στην Ιταλία.

κράτος μέλος οφείλει να παράσχει στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο τη δυνατότητα να υποβάλει νέα αίτηση διεθνούς προστασίας. Τούτο σημαίνει ότι δεν είναι δυνατή η εκτέλεση νέας μεταφοράς στη βάση της προηγούμενης απόφασης προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους, όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή με τις παρατηρήσεις της.

93. Ως εκ τούτου, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ότι οι διατάξεις του άρθρου 24 και μόνον του εν λόγω κανονισμού πρέπει να εφαρμοστούν, εκ νέου, στην υπόθεση της κύριας δίκης, γεγονός που υποχρεώνει τη Γερμανία να υποβάλει αίτημα εκ νέου ανάληψης προς τις ιταλικές αρχές και να τηρήσει τις διαδικασίες και τις προθεσμίες που προβλέπονται από τη διάταξη αυτή.

2. Υπολογισμός των προθεσμιών

94. Όσον αφορά το ζήτημα του υπολογισμού των προθεσμιών, επιβάλλεται εξ αρχής μια διευκρίνιση. Δεν θα εξετάσω εν προκειμένω τον ανασταλτικό χαρακτήρα προσφυγής η οποία ασκείται κατά της πρώτης απόφασης μεταφοράς, δεδομένου ότι η εξέταση του ζητήματος αυτού ανακύπτει σε μεταγενέστερο στάδιο της προσφυγής που ο Α. Hasan άσκησε κατά της πρώτης απόφασης μεταφοράς και η οποία εξακολουθεί να εκκρεμεί. Εντούτοις, σε περίπτωση ασκήσεως προσφυγής κατά της μελλοντικής απόφασης μεταφοράς, οι διατάξεις περί ανασταλτικού αποτελέσματος της προσφυγής θα έχουν εφαρμογή, παρατείνοντας ανάλογα την προθεσμία για την εκτέλεση της μεταφοράς.

95. Επισημαίνεται, επίσης, προκαταρκτικώς ότι, θεσπίζοντας τις σχετικές με τη μεταφορά των αιτούντων διεθνή προστασία διατάξεις, ο νομοθέτης της Ένωσης θέλησε να διασφαλίσει ότι οι περιορισμοί που επιβάλλονται στα δικαιώματα των αιτούντων άσυλο μένουν εντός των ορίων του αυστηρώς αναγκαίου, ενώ στις αρχές των συγκεκριμένων κρατών μελών παρέχεται πραγματική δυνατότητα να προβούν με ορθό τρόπο στη μεταφορά³⁶. Ο υπολογισμός των προθεσμιών πρέπει να πραγματοποιείται κατά τρόπον ώστε τα κράτη μέλη να διαθέτουν επαρκή μέσα προκειμένου να οργανώσουν πρακτικά τη μεταφορά των αιτούντων διεθνή προστασία προς το υπεύθυνο γι' αυτή κράτος μέλος³⁷. Προς τούτο, ο νομοθέτης ορίζει ως σημείο ενάρξεως της προθεσμίας το χρονικό σημείο στο οποίο η μελλοντική πραγματοποίηση της μεταφοράς είναι συμφωνημένη και εξασφαλισμένη και επομένως απομένει μόνο να ρυθμιστούν οι πρακτικές της λεπτομέρειες.

96. Στο πλαίσιο αυτό, ο νομοθέτης της Ένωσης έκρινε ότι μια προθεσμία έξι εβδομάδων ήταν ο ευλόγως αναγκαίος χρόνος προκειμένου να οργανωθεί πρακτικά η μεταφορά. Η προθεσμία πρέπει να υπολογίζεται κατά τέτοιον τρόπο ώστε τα κράτη μέλη να έχουν πράγματι στη διάθεσή τους αυτή την αντικειμενική προθεσμία των έξι εβδομάδων για να ρυθμίσουν τις πρακτικές λεπτομέρειες της μεταφοράς αυτής, με αφετηρία το χρονικό σημείο κατά το οποίο η πραγματοποίηση της μεταφοράς είναι δυνατή³⁸.

97. Κατά το άρθρο 24, παράγραφος 2, τελευταίο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο III, η προθεσμία για την εφαρμογή της διαδικασίας μεταφοράς, σε περίπτωση που το ενδιαφερόμενο πρόσωπο δεν υπέβαλε νέα αίτηση, είναι τρεις μήνες από την ημερομηνία κατά την οποία το αιτούν κράτος μέλος λαμβάνει γνώση ότι υπεύθυνο είναι άλλο κράτος μέλος. Εάν εφαρμοσθεί στην υπόθεση της κύριας δίκης, η εν λόγω διάταξη συνεπάγεται ότι η προθεσμία αυτή αρχίζει να τρέχει από το χρονικό σημείο κατά το οποίο το αιτούν κράτος μέλος λαμβάνει γνώση ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο εισήλθε εκ νέου στην επικράτειά του.

36 Βλ. προτάσεις μου στην υπόθεση *Khbir Amayry* (C-60/16, EU:C:2017:147, σημείο 37).

37 Βλ. προτάσεις μου στην υπόθεση *Khbir Amayry* (C-60/16, EU:C:2017:147, σημεία 43 και 54).

38 Βλ., κατ' αναλογία, προτάσεις μου στην υπόθεση *Khbir Amayry* (C-60/16, EU:C:2017:147, σημεία 71 επ.).

98. Στο σημείο αυτό, μια νέα προθεσμία έξι εβδομάδων προς τον σκοπό μεταφοράς πρέπει, κατά την άποψή μου, να αρχίσει να τρέχει από τη στιγμή κατά την οποία το κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται το αίτημα δέχεται την εκ νέου ανάληψη³⁹ ή, ενδεχομένως, από τη στιγμή κατά την οποία η προσφυγή ή το ένδικο μέσο παύει να έχει ανασταλτικό χαρακτήρα, όπως αυτό προκύπτει από το άρθρο 28, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού αυτού. Συγκεκριμένα, δεν αποκλείεται ο αιτών να καταθέσει νέα προσφυγή κατά της νέας αποφάσεως μεταφοράς. Ο νομοθέτης διευκρινίζει, εξάλλου, στο άρθρο 28 του εν λόγω κανονισμού, ότι η μεταφορά πρέπει να πραγματοποιηθεί «μόλις αυτό είναι πρακτικά δυνατό»⁴⁰, πράγμα που προϋποθέτει την ύπαρξη προηγούμενης αποφάσεως προβλέπουσας, καταρχήν, τη μεταφορά του αιτούντος από το αιτούν κράτος μέλος προς το υπεύθυνο κράτος μέλος, η οποία να μην αποτελεί αντικείμενο αμφισβήτησεως. Προκειμένου μια αντικειμενική προθεσμία να αρχίσει να τρέχει, η εκτέλεση της μεταφοράς δεν πρέπει να απειλείται από οποιοδήποτε άλλο εμπόδιο.

99. Η κατ' αυτόν τον τρόπο υπολογιζόμενη προθεσμία δεν θίγει την ορθή εφαρμογή του άρθρου 31, παράγραφος 3, της οδηγίας 2013/32, το οποίο προβλέπει προθεσμία έξι μηνών για την ολοκλήρωση της εξέτασης της αιτήσεως διεθνούς προστασίας, από τη στιγμή που ο ενδιαφερόμενος βρίσκεται στην επικράτεια του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως αυτής και τον έχει αναλάβει η αρμόδια αρχή, πολλώ δε μάλλον που το στοιχείο γ' της διατάξεως αυτής προβλέπει ότι η καθυστέρηση στην επεξεργασία της αιτήσεως μπορεί να αποδοθεί στη μη συμμόρφωση του αιτούντος με τις υποχρεώσεις του, ιδίως σε ό,τι αφορά την υποχρέωση παρουσίας του ενώπιον των αρμοδίων για την εξέταση της αιτήσεώς του αρχών. Επομένως, το γεγονός ότι ο αιτών εγκαταλείπει το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεώς του ασύλου επιτρέπει να θεωρηθεί κατ' εξαίρεση δικαιολογημένη η υπέρβαση της εύλογης προθεσμίας για την εξέταση της αιτήσεως αυτής.

100. Επιπροσθέτως, επισημαίνεται ότι το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση θα θεωρείται ότι υποχρεούται να αναλάβει εκ νέου τον αιτούντα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18, παράγραφος 1, στοιχείο β', του άρθρου 18, παράγραφος 2, καθώς και του άρθρου 20, παράγραφος 5, του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ, εάν, υπό το πρίσμα της παρελεύσεως των προθεσμιών και της νέας αιτήσεως για εκ νέου ανάληψη, το κράτος μέλος αυτό πρέπει να θεωρείται ως υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως διεθνούς προστασίας.

101. Διαφορετική ερμηνεία από αυτή που υποστηρίζεται εν προκειμένω θα ήταν, κατά την άποψή μου, αντίθετη προς το περιεχόμενο που πρέπει να αποδίδεται στις δεσμευτικές και έχουσες άμεσο αποτέλεσμα διατάξεις του εν λόγω κανονισμού, καθώς και προς τη δεσμευτική ισχύ που αποτελεί το χαρακτηριστικό των κανονισμών της Ένωσης. Συναφώς, πρέπει να τονισθεί ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να απαλλάσσονται από την υποχρέωση εφαρμογής των κρίσιμων διατάξεων του εν λόγω κανονισμού με την πρόφαση ότι ο αιτών διεθνή προστασία είχε, κακώς, εγκαταλείψει την επικράτεια του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεώς του κατόπιν κινήσεως σε βάρος του διαδικασίας μεταφοράς της οποίας η νομιμότητα εξακολουθεί να αμφισβητείται. Συγκεκριμένα, ακόμη και σε περίπτωση καταχρήσεως δικαιώματος εκ μέρους του υπηκόου τρίτης χώρας διά της υποβολής πλειόνων αιτήσεων διεθνούς προστασίας, τα οικεία κράτη μέλη εξακολουθούν να υποχρεούνται σε εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ. Η ερμηνεία αυτή καθιστά δυνατή την επίτευξη καλύτερης ισορροπίας μεταξύ των επιδιωκόμενων από τον νομοθέτη της Ένωσης σκοπών.

39 Βλ. προτάσεις μου στην υπόθεση *Khiri Amaygy* (C-60/16, EU:C:2017:147, σημείο 66), καθώς και, κατ' αναλογίαν, απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 2009, *Petrosian* (C-19/08, EU:C:2009:41, σκέψεις 32 επ.).

40 Η υπογράμμιση δική μου.

102. Θα αντέβαινε, επίσης, στους σκοπούς αυτούς η παροχή στους αιτούντες άσυλο της δυνατότητας να επηρεάσουν τον προσδιορισμό του υπεύθυνου για την εξέταση των αιτήσεων τους κράτους μέλους διά της αναγνώρισης οποιωνδήποτε αποτελεσμάτων στις δευτερογενείς μετακινήσεις τους ή στις προσωπικές επιλογές τους όσον αφορά τη χώρα διαμονής⁴¹. Στο μέτρο που η διαδικασία προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους είναι ουσιαστικά αντικειμενική, δεν μπορεί να λάβει υπόψη τις προτιμήσεις και επιθυμίες των ενδιαφερομένων προσώπων⁴², ούτε εντούτοις να οδηγήσει σε ανεπαρκή διασφάλιση των δικαιωμάτων τους.

103. Εξάλλου, ο σκοπός της ταχείας εξετάσεως των αιτήσεων προστασίας, ο οποίος επιτυγχάνεται με τον ταχύ προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους, πρέπει να σταθμίζεται με το γεγονός ότι η προοπτική νέων μεταφορών συνεπάγεται ασφαλώς επιβράδυνση της επεξεργασίας των αιτήσεων, πλην όμως λειτουργεί αποτρεπτικά για τους αιτούντες, καθιστώντας δυνατό τον περιορισμό των δευτερογενών μετακινήσεων⁴³.

104. Από την άποψη αυτή, η ευθύνη πρέπει να υπερισχύσει της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών κατά την εξέταση των αιτήσεων προστασίας, λαμβανομένου υπόψη ότι οι εφαρμοστέες εν προκειμένω διατάξεις δεν αποκλείουν την κράτηση των αιτούντων άσυλο για το διάστημα που είναι απολύτως αναγκαίο για την εξέταση της αιτήσεώς τους εντός του κράτους μέλους το οποίο πρέπει να αναλάβει τη σχετική ευθύνη.

105. Κατόπιν του συνόλου των ανωτέρω στοιχείων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το κράτος μέλος στην επικράτεια του οποίου βρίσκεται ο αιτών έχει προθεσμία τριών μηνών, προκειμένου να υποβάλει αίτημα εκ νέου ανάληψης προς το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου, η οποία αρχίζει να τρέχει από τη στιγμή που το κράτος μέλος αυτό λαμβάνει γνώση ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο βρίσκεται στο έδαφός του. Η μεταφορά πρέπει να εκτελεσθεί εντός έξι εβδομάδων από την τυπική ή άτυπη αποδοχή του αιτήματος εκ μέρους των αρχών του εν λόγω κράτους μέλους, ή, ενδεχομένως, εντός έξι εβδομάδων από την απόρριψη της προσφυγής που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως μεταφοράς ή την απόρριψη του ανασταλτικού χαρακτήρα αυτής.

106. Λαμβανομένων υπόψη των απαντήσεων που δόθηκαν στα τρία αυτά ερωτήματα, τα οποία αποτελούν κατ' ουσίαν τη βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου, δεν απαιτείται η εξέταση των λοιπών περιπτώσεων στις οποίες αναφέρεται το Bundesverwaltungsgericht (ομοσπονδιακό διοικητικό δικαστήριο) με την απόφασή του περί παραπομπής.

V. Πρόταση

107. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα του Bundesverwaltungsgericht (ομοσπονδιακού διοικητικού δικαστηρίου, Γερμανία) ως εξής:

- 1) Η απόφαση μεταφοράς αιτούντος άσυλο δεν συνεπάγεται τον οριστικό χαρακτήρα του προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως ασύλου.

41 Βλ., συναφώς και κατ' αναλογίαν, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα V. Trstenjak στην υπόθεση *Kastrati* κ.λπ. (C-620/10, EU:C:2012:10, σημεία 44 επ.), καθώς και απόφαση της 17ης Μαρτίου 2016, *Mirza* (C-695/15 PPU, EU:C:2016:188, σκέψεις 47 επ.).

42 Βλ. προτάσεις της γενικής εισαγγελέα E. Sharpston στην υπόθεση *Ghezelbash* (C-63/15, EU:C:2016:186, σημείο 39).

43 Πρέπει να ληφθούν υπόψη συναφώς οι διατάξεις της οδηγίας 2013/32 που σκοπούν στον περιορισμό των κινδύνων των δευτερογενών μετακινήσεων, καθώς και το παράρτημα X του κανονισμού 1560/2003 που σκοπεύει στην ενημέρωση των αιτούντων σχετικά με την υποχρέωσή τους παραμονής στην επικράτεια του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεώς τους. Επιπροσθέτως, πρέπει να υπομνησθεί εν προκειμένω η αιτιολογική σκέψη 18 της οδηγίας 2013/32, κατά την οποία είναι προς το συμφέρον τόσο των κρατών μελών όσο και των ενδιαφερομένων προσώπων οι αιτήσεις να εξετάζονται το συντομότερο δυνατό. Ως εκ τούτου, οποιαδήποτε ερμηνεία είναι ικανή να αποτρέψει τους αιτούντες από δευτερογενείς μετακινήσεις θα πρέπει να προκριθεί.

- 2) Ο δικαστικός έλεγχος που ασκείται επί της αποφάσεως μεταφοράς πρέπει να αφορά, ιδίως, πραγματικά και νομικά στοιχεία μεταγενέστερα της προσβαλλομένης αποφάσεως και να καλύπτει την ενδεχόμενη εξέλιξη των περιστάσεων που είναι κρίσιμες για τον προσδιορισμό της ευθύνης των κρατών μελών για την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας.
- 3) Οι διατάξεις του άρθρου 24, και μόνον, του κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα, έχουν εφαρμογή στην υπόθεση της κύριας δίκης, γεγονός που σημαίνει ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας οφείλει να υποβάλει στις ιταλικές αρχές αίτημα εκ νέου ανάληψης και να τηρήσει τις διαδικασίες και προθεσμίες που προβλέπει η εν λόγω διάταξη. Στο πλαίσιο αυτό, το κράτος μέλος στην επικράτεια του οποίου βρίσκεται ο αιτών έχει προθεσμία τριών μηνών, προκειμένου να υποβάλει αίτημα εκ νέου ανάληψης προς το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου, η οποία αρχίζει να τρέχει από τη στιγμή που το κράτος μέλος αυτό λαμβάνει γνώση ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο βρίσκεται στο έδαφός του. Η μεταφορά πρέπει να εκτελεσθεί εντός έξι εβδομάδων από την τυπική ή άτυπη αποδοχή του αιτήματος εκ μέρους των αρχών του εν λόγω κράτους μέλους, ή, ενδεχομένως, εντός έξι εβδομάδων από την απόρριψη της προσφυγής που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως μεταφοράς ή την απόρριψη του ανασταλτικού χαρακτήρα αυτής.